

VEZETŐK LAPJA

A MAGYAR CSERKÉSZVEZETŐK ÉS SZÜLŐK FÉLÉVI ÉRTESÍTŐJE

A TARTALOMBÓL

MAGYAR CSERKÉSZET A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

VALLÁSERKÖLCSI NEVELÉS A CSERKÉSZETBEN

PÜSPÖK ATYÁNK LEVELE A CSERKÉSZEKHEZ

TŰNŐDÉS A CSERKÉSZEK ÉNEKEIRŐL

DURAY MIKLÓS VISSZAEMLEKEZÉSE

JÁMBOR LAJOS BÁTÓL BÚCSÚZUNK

TÖKÉS LÁSZLÓ HOZZÁNK IS SZÓL

MOTIVÁCIÓ A CSERKÉSZETBEN

A JÓ ÁLARCA ALATT

ÉVFORDULÓK

1990

73. SZÁM

VALLÁSERKÖLCSI NEVELÉS A CSERKÉSZETBEN

(1. RÉSZ)

Kötelességünk az Isten iránt (2. törvény)

A világ cserkészetének egyik alapkövetelménye a 2. törvényünk szerint: „Kötelesség az Istennel szemben”. Ez nem azt jelenti, hogy csak vallását gyakorló gyereket lehet felvenni a cserkészetbe. Sőt! De azt sem, hogy megelégedhetünk a formális, külsőséges vallási gyakorlatokkal. Sőt!

A cserkészet egyetlen tevékenysége sem öncélú. A kirándulás, a játék és ének, a táborozások minden élménye, öröme az erkölcsi nevelést — az önnevelést — szolgálja. Ennek ellenére sem pótolhatja a szülői, családi nevelést, de nem veheti át az egyházak hitoktatói feladatait sem.

A cserkészetben olyan légkört kell teremteni, olyan programot kell kialakítani, melyekkel a vallás-erkölcsi téren is hatni tudunk a gyerekekre, miközben a cserkészet sajátos módszereit alkalmazzuk. Ezek közül már most kiemelném a „cselekedve tanulás” adta lehetőségeket.

A módszerek áttekintése előtt azokról a mostanában többször megfigyelhető hibákról szeretnék beszélni, melyeket — jószándékuk ellenére — a kezdő vezetők egy része elkövetett.

Hiba az,

— ha az istenhitet minden cserkészet iránt érdeklődő gyerekről feltételezzük,

— ha túlságosan is bízunk a cserkészet hatásában és elhanyagoljuk a vallás-erkölcsi nevelés tudatos végzését,

— ha a saját munkánk megkönnyítésére, vagy gyors eredmény elérésére csak a templomi közösségekbe járó gyerekek közül válogatjuk ki a cserkészünket. Ne feledkezzünk meg Jézus szavairól: „...nem az igazakért jöttem”.

— ha a gyerekeket jószándékból ugyan, de kényszerítjük, kötelezzük olyan szertartásokon, istentiszteleteken való részvételre, amit az egyház sem tesz kötelezővé. A tizenévesek nagyon hajlamosak az ellenállásra mindennel szemben, ami kötelező. Ne váltsunk ki bennük egy „csak azért se”-reakciót.

Hiba az,

— ha a gyerekek belső igényét, befogadókészségét meghaladó mértékben túl gyakran vagy túl hosszú ideig kötelezzük vallásos szertartásokon való részvételre. Ebből csak érdektelenség, unalom és közömbösség származhat, és majd pontosan akkor, amikor a legnagyobb szükségük lenne a mély lelkiéletre, a kegyelmiélet nyújtotta segítségre, akkor bukkan ki belőlük a dacos ellenállás (kamaszkor!). Amúgy is

ebben a korukban fejlődhetnek ki bennük legkönnyebben a deviáns magatartási formák (alkohol, szexualitás túlzásai, narkotikumok). Mindezt elősegíthetik a „lázádo korszak” pedagógiai hibái, de a mindenből való kiábrándultság is.

Hiba az,

— ha nem tudunk az életkorhoz igazított mély vallásos élményeket nyújtani számukra,

— ha csak beszélünk, magyarázunk. A gyerekeket nem az neveli, amit mondunk neki, hanem az, amit gondolunk, amit látnak, az a légkör, amiben élnek, az a példa, amit követhetnek, amit utánozhatnak,

— ha nem készítjük fel őket arra, hogy a családot, a cserkészetet elhagyva mindannak az ellenkezőjével fognak gyakran találkozni az „életben”, amit itt megszoktak, és könnyen elbukhatnak, ha nem rendelkeznek az élet csábításaival szemben kellő ellenállást biztosító akaratereővel. „Ez a harc a mienk...”.

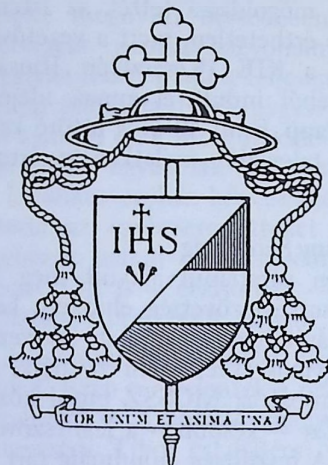
A hibák emlegetéséből talán ennyi is elég. Lássuk inkább a feladatainkat, vagy azok egynéhány részét, melyekre fel kell készülnünk.

Gondolom mindenki tudja, hogy a legfontosabb nevelő tényező a nevelő, a vezető mély hite, tiszta élete, beszéde és követésre méltó magatartása. A vezető akarva-akaratlanul példaképpé válik a gyerekek számára, tehát óriási a felelőssége. Ne forduljon elő a „Vizet prédikál és bort iszik” rossz példája. A gyerekek szavaink mögé látnak, ők pedig a legszigorúbb kritikusok!

Sem a gyerekek előtt, sem a tőlük látszólag független életünkben ne legyünk „színészek”, ne játszunk meg a jó embert, ha az nem igaz. Hibáink eltitkolása céltalan, inkább küzdjük le őket vagy ne vállaljunk cserkészvezetést. A vezető gondolja meg, hogy nagyobb eredményt érhet el, ha ő maga imádkozik — esetleg egyedül és titokban — a rábízottakért, mintha őket kényszeríti, különösen olyan istentiszteletre, ami amúgy sem kötelező, és a gyerekek számára esetleg több a szükségesnél. Ezeknek spontán kell megtörténniük.

A különleges hangulatok alatt szerzett benyomások hatása a legmaradandóbb. Ilyeneket keressünk és teremtsünk. Néha elég néhány szó, egy-egy gondolatébresztő megjegyzés. Alkalmas az önnevelésre egy fegyelmezett játék, egy csendes táborúzi beszélgetés, egy naplemente kiváltotta hangulat, egy csillagnézés vagy az erdő életének, egy virág csodálatos szerkezetének megismerése. Vegyük észre az alkalmakat, de ilyenkor se kövessünk el „erőszakot”.

(Folytatás a 27. oldalon.)

1990 május 24

Urunk menybemetelének ünnepén

Kedves Magyar Cserkészek!

Örömmel és szeretettel köszöntelek Benneteket mint a külföldön élő magyar katolikusok főpásztora. Örülök, hogy cserkészek vagytok, mert a 10 cserkész-törvény teremtető Istenünk 10 parancsolatán alapul s az emberség útját mutatja nektek. Ha valóban élitek a 10 cserkész-törvényt, a magyar népnek is értékes leányai és fiai lesztek. Adja Isten, hogy a 10 cserkész-törvény szelleme áthassa mind a külföldön mind az otthon élő magyar nép életét. Sohase felejtsetek el a magyar cserkészszemély megálmodóinak szép reményét, hogy a cserkész nemzetszerművelő erő lesz.

A ti hivatástok az, hogy életetek példájával megmutassátok, hogy a mai világban is lehet emberséges életet élni. Mint a mécses, világítson egész életetek! Őrizzétek és ápoljátok magyarságotokat mint az Isten ajándékát. Legyetek a magyar közösségekben az egység, a béke, és a szeretet apostolai. Kisérjétek figyelemmel a Kárpát medencében élő magyar nép sorsát és lehetőségek szerint nyújtsatok segítő kezét rászoruló magyar véreinknek. Legyetek az egyházközségek aktív tagjai, hogy az Egyház szolgálata által közelebb jussatok isteni Üdvözlőnkhez, Jézus Krisztushoz, aki az Út, az Igazság, és az Élet, és aki azért jött, hogy bőséges életünk legyen.

A magyar népnek otthon is de itt külföldön is jó pásztorokra van szüksége. Ha nem lesz pásztor, szétszélled a nyáj. Ezért hívom mindazokat a testileg, szellemileg és erkölcsileg egészséges magyar fiatalokat, akik hívást éreznek a papi és szerzetesi életre, hogy álljanak be Isten magyar népének szolgálatába. Olyan férfiakat és nőket keresek, akik nemek küzdeni másokért, mások örömeért, emberségéért, hogy a szeretet utat találjon oda is, ahol elnyomás és önzés uralkodott. (Érdeklődök forduljanak hozzám vagy Ádám Atyához.) Ha pedig nem éreztek hívást magatokban a krisztusi szolgálat életére, legalább imádkozzatok és kérjétek a Jó Pásztort, hogy ébresszen papi és szerzetesi hivatást legjobb fiataljaink szívében és óvja a sarjadó hivatásokat az anyagiasság, erkölcstelenség és durvság lelkületétől, hogy egyetlen nyáj, a legkisebb sem legyen kénytelen pásztor nélkül maradni.

Én is imádkozom értetek, hogy "Urunknak, Jézus Krisztusnak Istene, a dicsőség Atyja adja meg nektek a bölcsesség és a kinyilatkoztatás lelkét, hogy megismerjétek. Gyujtsa lelketekbe világosságot, hogy megértsetek, milyen reményre hívott meg benneteket, milyen gazdag az a felséges örökség, amely övé a szentek között és milyen mérhetetlenül nagy a hatalma rajtunk, hívőkön." (Ef. 1:17-19.)

Szeretettel adom rátok és szeretteitekre főpásztori áldásomat.

+ Miklósházy Attila S.J.

St. Augustine' Seminary
2661 Kingston Road
Scarborough, Ont.
CANADA M1M 1M3

Miklósházy Attila, S.J.
a külföldön élő magyarok püspöke

MAGYAR CSERKÉSZET A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

(ANALÍZIS 1990 ÁPRILIS-MÁJUS)

A Magyar Cserkészszövetség ismét tekintélyes ifjúsági intézmény a mai Magyarországon. Több mint 150 csapata, ezek keretében 3000 fiú- és 4000 leány-cserkész van. A katolikus és protestáns egyházak támogatásával működik. Megjelent már a nívósan szerkesztett Vezetők Lapja és a többszínnyomású Magyar Cserkész.

Természetesen az indulással járó nehézségek sem hiányoznak. Egyik legnagyobb problémájuk az anyagiak teljes hiánya. Pénzforrásaik nincsenek. Az adminisztrációs kiadásokat a tisztségviselők nagylelkűen, saját zsebükből fedezik. Az elkommunizált cserkészingatlanok visszaszerzése súlyos nehézségekbe ütközik s így központi hivatali helyiségük nincs. Annak hiányában a vezetőség magánlakásokon vagy bérelt helyiségekben gyűlésezik.

Az anyagiaknál is súlyosabban nehezedik rájuk a személyi problémák sora. Nincs elég képzett fiatal vezető. Az öregebbek közül, szép számban, természetesen talán, de túl sokat „nosztalgiáznak” s nem mérik föl eléggé nyitott szemmel a mai idők igényeit. Úgy látszik, hogy néha nem odavaló egyének is kaptak hivatalt.

Félő, hogy a kezdeti lelkesedés és a „társadalmi igények” elterelik a figyelmet a valódi cserkészmun-kától. Az otthoniaknak is meg kell tanulniuk, mint ahogy mi is megtanultuk, hogy a hirtelen avatások, zászlószentelések és az ünnepélyek végtelen sora még nem formál cserkészt. Nem a ruha teszi a cserkészt. Csak a próbarendszerbe átültetett cserkész eszme és nevelési módszer, valamint a rendszeres összejöveteleken folytatott komoly kiképzés hozza meg azt a gyümölcsöt, amelyre a magyar cserkész-
nek és az egész magyar népnek szüksége van. Megvan a remény, hogy amint a fiatalabb képzett vezetők jobban szóhoz jutnak, otthon is megkezdődik a cserkész mélyszántás.

2. A Magyar Cserkészcsapatok Szövetsége jelentős számú felsővezetőt foglalkoztat (Elnökség, ügyosztályok stb.). Ám csapataik mindeddig ismeretlenek. Nyilvánosság előtt néhány rovercserkész mutatkozik csupán — legtöbbször ugyanazok — Budapestről és környékéről.

Ennél a „szövetségnél” észrevehetően hiányzik az a háttér-többség, ami „konkurrensének” erőforrásait adja: Az egyházközségek, gyülekezetek ifjúsága. Aztán jóvá alig tehető hibát követtek el azzal, hogy a széles körökben kritizált Hazafias Népfront „védőszárnyai” alá húzódtak. Érezhetően rontotta

hitelüket az is, hogy a fogadalom szövegéből kihagyták, illetve alternatív megoldássá tették az Istent. Ez egyébként azért is érthetetlen, mert a vezetőség szinte minden tagja a KIE (Keresztyén Ifjúsági Egyesület) cserkészzetéből indult el annak idején. Legtöbbet azonban Papp Emil 40 éves úttörő kapcsolatait hangoztató televíziós nyilatkozata ártott ügyüknek.

3. Magyar Cserkészleány Szövetség

1989 novemberében váratlanul alakult meg. A budapesti Magyar Cserkészszövetség elnöke a kezdeményezés támogatását ígerte. A két szervezet megegyezett, hogy egymás körét nem zavarják, az új intézmény nem próbál az MCSSZ tagjai közül lányokat toborozni. Ezt — később — a leányszövetség nem tartotta be. A feszültség mindmáig tart.

A vezetésből hiányoznak a fiatalok. Jellemző vonás a nosztalgia. Számtalan külföldi kapcsolatot teremtetek. Támogatást kérve, gondjaikról minket is tájékoztattak. Összesen két csapatuk működik: Pesten illetve Aszódon. Mindkettőben egy-egy kiscserkész és leánycserkész órs tevékenykedik. Nevelési anyagként az 1920-as évek elején kiadott, immár 70 éves elavult leánycserkészkönyveket használják. A hibát maguk is észrevették. Új könyvek szerkesztését tervezik, ám jelenlegi helyzetükben túl kemény dió ez.

Lelkesen vázolták, hogy nem „diszkriminálnak”. Bárkit felvesznek tagjaik közé. Különös szeretettel hívják a külföldön működő magyar leánycserkészcsapatokat. Lépjenek be hozzájuk. Azon a megállapításon, hogy ez aligha valósítható meg, láthatóan „eltűnődtek”.

4. Legújabb fejlemények:

Néhány hete (feb. 28.) a „Csapatok Szövetsége” és a Leányszövetség nyilatkozatot tettek közbe: „A negyedik cserkész törvény értelmében testvéri együttműködésre törekszünk”...

A cserkész közvélemény alig ocsúdott fel meglepetéséből, amikor a Magyar Cserkészcsapatok Szövetsége ezt követően bejelentette: kész belépni a MCSSZ-be.

5. Felvidéki (Szlovákiai) Magyar Cserkész

Egy csallóközi értelmiségi fiatal már jónéhány éve kapcsolatot keresett a garfieldi cserkészközponttal. Rendszeresen kapta kiadványainkat. Ez év február elején váratlanul alakuló közgyűlésre hívta — Duna-

szerdahelyre — a külföldi magyar cserkészzet képviselőit.

A lelkes, 20-30 éves fiatalokból álló közösséget néhány idősebb, környékbeli öregcserkész jelenléte erősítette. A külföldi magyar cserkészzet ügyvezető elnöke megnyitó beszédében a felvidéki magyar cserkészzet gazdag hagyományaira emlékeztette a megjelenteket, majd a teljesen hiányzó cserkész-irodalom pótlására 1000 magyar nyelvű cserkészkönyvet ajánlott fel a most alakuló csapatoknak. Az öregcserkészek ugyancsak lelkesen ígérték segítségüket. A katolikus egyház képviselője támogatásáról biztosította az egybeseregletteket. Hangsúlyozta, hogy egyházak nélkül ott sem lehet eredményes a cserkészzet. Ott is — elsősorban — a hittanos csoportok adhatják a cserkészzet alapjait.

A második találkozón elfogadták az alapszabályokat. Ezen megjelentek a magyarországi cserkészzet képviselői is. A külföldi magyar cserkészzet nevében Szemerédi Tibor cst. (Bécs) volt jelen. Az ugyancsak alakuló szlovák cserkészzet képviselőjében, sajnálatos módon Thúry Nagy László szólalt fel. Ékes magyar nyelven igyekezett lebeszélni a megjelenteket egy önálló magyar cserkészzet megalakításáról. Ennek ellenére megválasztották a vezetőséget. Kijelölték a magyarlakta területek körzeti megbízottjait.

Duray Miklós rendkívül hasznos tanácsokat adott. Szerinte sürgős az indítás, mert a „prágai tavasz” idején (68-ban) az úttörők fejére cserkészkalapot tettek és kijelentették: „Mostantól kezdve cserkészek vagytok.” Ez pedig veszélyes játék. A szlovák hatóságokhoz engedélykérésüket benyújtották. Figyelemre méltó jelenség: a hatóságok (magyarlakta vidékeken) előzékenyek. A pozsonyi belügyminisztérium a Magyar Cserkészszövetség működési engedélyt megadta. Dunaszerdahely polgármestere irodahelyiséget és fizetett munkaerőt biztosított számukra.

A csallóköziek azóta már felvették a kapcsolatot az ausztriai magyar cserkészekkel, akik tanulmányi napokat szerveztek számukra Bécsben. Ennek keretében szervezési, csapatalakítási tanácsokat hallgattak, majd a helyi csapatok összejöveleit tanulmányozták.

Komáromban máris működik az a Jókai cserkészcsapat, amely még az első világháború előtt alakult és 1913-ban a nevezetes vági tutajútat megszervezte.

6. Cserkészzet Erdélyben

Egy csikszerdai „delegáció” már február közepén kereste a Bécsben tartózkodó „garfieldi cserkészfőnököt”. Ám a találkozás velük és másokkal is csak Budapesten sikerült.

A „Hargita Megyei Magyar Cserkészszövetség” alapszabály tervezetével mutatkoztak be. Átadták Székelyföld most megválasztott főtanfelügyelőjének segítségkérő levelét (akit a karácsony előtti változásokig egy kis faluban tartott a rezsim hidegen), s akit az új képletben a magyar pedagógusok vezetőjükké választottak.

Grandiózus tervekkel kovácsoltak, táborot, avatást készítettek elő a mesés szépségű szárhegyi kastély parkjában. Avatótisztnak a külföldi Magyar Cserkészszövetség ügyvezető elnökét hívták meg.

A maguk fabrikálta alapszabályok arra mutatnak, hogy hiányoznak a Cseh-Szlovákiában is megtalálható, és a Magyarországon „túlságosan besegítő” öregcserkészek. Tiszta szándékaikat így fogalmazták meg: „Szeretnénk kihangsúlyozni, hogy a cserkészzet politikamentes, világszervezet, csoportok sokaságával rendelkezik, tagjai korosztályra való tekintettel három főcsoportra oszlanak, a gyermek- vagy kis-cserkészek, ifjú- és lélekben továbbra is fiatal öregcserkészek csoportjára, akik közös együttműködés alapján fejtik ki önfejlesztő, önépítő, a haza felemelkedését szolgáló tevékenységüket.” „Eljött az ideje annak, hogy új gyermekszervezetek alakuljanak a lejáratos régi helyébe minden faluban és városban. Olyan szervezetek, amelyekhez a gyermekek önkéntesen csatlakoznának.” (Hargita Népe, 1990. jan. 24.)

Bármennyire is gyönyörű kötelesség, hogy segítjük őket, a legutóbbi véres zavargások óvatosságot parancsolnak — elsősorban az ő érdekükben — egy tisztább kép kialakulásáig.

A Székelyföld fiatalsága azonban félelmet nem ismerve, május 15-én az eredeti tervek szerint zászlót bontott Gyergyószárhegyen. Megalakították az Ideiglenes Intéző Bizottságot. Megválasztották a vezetőséget. A főcserkész Tókécs László az új nagyváradi református püspök lett. Magyar Cserkészszövetség néven működési engedélyt kértek és kaptak a helyi hatóságoktól. Bukarestben is jelentkeztek országos jóváhagyásért.

Nevelési elképzeléseiket a mi könyveinkre alapozták. A vezetőképzés ügyében ígért segítségünket maximálisan igénybe veszik.

7. Vállalt kötelezettségeink

A teljesen hiányzó cserkészirodalom pótlására Magyarországon is megjelentettük a Cserkészzet Történetét, valamint a Táborépítő, Honkereső és a Honfoglaló próbák három kötetét. Az akció még a Kádár-korszak idején kezdődött. A cenzúra erősen működött. Két egyetemi tanár — volt cserkész — vállalta a lektorálást illetve a szövegezt a felelősséget.

1989 március elejére összesen 22,000 könyv állt az érdeklődők rendelkezésére. Nyár elején jelentkezett a második kiadás igénye. Ekkor már könnyebb volt. Hatósági megkötések nélkül, szabadon dolgoztak a nyomdák. Mindent egybevetve, akciónk nem csekély eredménnyel zárult. Összesen 31,000 példánnyal szolgálta az érdeklődők igényeit. A magyarországi cserkészlet jelenlegi könyvigényét ez a mennyiség bizonyára fedezi addig, amíg az otthoniak saját, a mai idők igényeinek megfelelő, próbarendszerüket és cserkészirodalmukat megteremtik.

Vezetőképzés:

Magyarországon ma az őrsvezetőképzést a csapatok, a segédtsztképzést a kerületek intézik. A tisztképzés a Szövetség hatáskörébe tartozik.

A három vezetői fokozat tanulmányi anyagát azonban mindmáig nem rögzítették. Központi irányítás híján, a legkülönbözőbb módon indultak tanfolyamok. Kezdetben a mai idők cserkészletét nem ismerő kiképzés folyt. Ám a Fillmoreban végzetek bekapcsolása jelentős korszerűsítést eredményezett.

Ígéretünkhöz híven 1989-ben 26 tiszttel, 31 segédtszttel, 30 őrsvezetőt képeztünk számukra. Az eredményeket velük kiértékelve, a jövőt illető megállapodás a következő: Őrsvezető- és segédtsztképzés terén további segítséget nem igényelnek. Annál inkább szükségük van tisztekre, elsősorban leánycserkész vezetőkre. 1990-re 60 személy kiképzését vállaltuk. Ezt a tekintélyes létszámot Fillmoreba hozatni anyagilag lehetetlenség. A tábort Eibisbergben rendezzük. A résztvevők válogatását az egyházak és a budapesti Magyar Cserkészszövetség végezték.

Eibisbergben kiscserkész vezetőképzési gondjainkon is igyekszünk segíteni. A magyarországi előadók napirendjébe olyan programot iktatunk, amellyel kiscserkészvezetésben is jártasságot szerezhhetnek.

A segítség további útját-módját az eibisbergi tábort követően velük közösen határozzuk meg, szem előtt tartva, hogy a magyarországi cserkészletnek sajátos gondjai vannak. Azt, hogy mire van szükségük ők tudják jobban. Ők hivatottak összegezni.

Bodnár Gábor

TÜNÖDÉS CSERKÉSZEK ÉNEKEIRŐL

Egy sokszorosított énekgyűjteményt lapozgatok, mely 1990 januárjában készült Budapesten. Szerzője a címlapon közli, hogy az énekeket régi daloskönyvekből válogatta össze. A válogatásba számos szép, időálló, maradandó értékű dal bekerült. Mindjárt az első oldalon Sík Sándor cserkészindulójának sorai köszöntenek, mely oly sok évtized után sem vesztett üdéségéből, és a mai cserkészek is olyan lelkesen éneklik, mint hajdani elődeik. Megtaláljuk a hagyományos, tábortűz-záró éneket is — Szellő zúg távol — (1921-es keltezéssel!), népdal-szülőjével együtt: Kis kece lányom, fehérbe vagyon... Ez a dal már legalább 70 éve kíséri a cserkész tábortűzek hamvadó paraszát. Miért? Mert az eredeti népdal áhítatos szépsége, harmonikusan párosulva a költői ihletettséggel átírt szöveggel — az esti béke, a közelgő éjszaka titkainak hangulatába ringat: Isten lelke ráborul a szunnyadó természetre. Parányi remekmű.

Az ilyen sikeres átköltések azonban nagyon ritkák. Legtöbbjük jóindulatú, de félszeg, félresikerült fűzfapoétáskodás eredménye. A népdalok dallama és szövege nemzedékek lelkén csiszolódott, szűrődött át — évtizedeken, sokszor évszázadokon át — és fonódott költői egységbe. A gyűjteménybe, sajnos, számos átköltés bekerült, melyekről kár volt letörölni az évtizedek porát. Ezek a dalocskák lehet-

nek egyéneknek vagy hajdani csapatoknak kedves, szentimentális emlékei. Nem lehet azonban igényük arra, hogy a XXI. század fordulóján a poraiból újjáéledt magyar cserkészlet dalkincsébe kerüljenek.

Nézzünk néhány példát. Az „Édesanyám, ha bejön Egerbe” kezdetű, operett hangulatú katonadal cserkész változatában az utolsó két sor így hangzik:

Ott lát engem csapatomba beosztva,
Pirospozsgás orcával dolgozva.

Ki fogja ezt a „pirospozsgás” szöveget elénekelni 1990-ben? Páratlan a maga nemében a következő változat is:

Azért hogy én cserkész vagyok
Sárgarígó, galambom

Az eredeti népdalszöveg így hangzik:

Azért, hogy én huszár vagyok
Kincsem, rózsám, galambom...

Miért került a „kincsem, rózsám” helyébe a „sárgarígó”? A dalt a huszár kedvesének énekli, ő a kincse, rózsája, galambja. És még sok minden egybe-

(Folytatás a 11. oldalon.)

Benkő Antal

A JÓ ÁLARCA ALATT

Az utóbbi években egyre inkább találkozunk olyan írásokkal, szindarabokkal, tévé-műsorokkal, amelyek talán nem kifejezetten a vallást, de a lelkiiséget (Spiritualitást) sürgetik, s ezért elmélkedésre (meditációra) szólítják fel az embereket. Erőszak helyett "szelíd összeesküvés" a jelszavuk (pl. Marilyn Fergusson: Die sanfte Verschwörung [eredetiben: The Aquarian Conspiracy]); a merev, materialista alapokra felépített és szétforgácsoló tudományos "szakbarbárság" helyett átfogó, misztikus világképet helyeznek előtérbe (pl. Fritjof Capra: Wendezeit. Bausteine für ein neues Weltbild [eredetiben: The Turning Point]). Központban az ember áll: ennek megsegítésére kívánják felhasználni a "humanista pszichológia" vívmányait (pl. Stanislaw Grof: Geburt, Tod und Transzendenz; Piero Ferrucci: Werde was du bist), hogy az ember kifejezhesse öntudatát, mélyebb dimenzióit, és kibéküljön környezetével, valamint a világmindenségben uralkodó kozmikus erőkkel. Új korszak, "New Age" közeledik feltartóztatatlansággal: a vízőntő, az Aquarius küszöbén állunk! A második évezred, főleg utolsó századaiban, végeképp kitermelte már azt a jót és rosszat, amit adhatott, s ezért az emberiségnek meg kell újulnia, gyökerében átalakulnia, hirdetik.

Mi ez az "új korszak", a "New Age"? Miért hat sokakra, főként fiatalokra? Hogyan különböztethetjük meg benne, mi ered a jó szellemről, s mikor működik általa a Kísértő?

"New Age"

Az új korszak hívei és terjesztői nem alkotnak sem szorosan vett egyesületet vagy vallási felekezetet, de még zárt, pontosan meghatározott rendszert sem. Eklektikus és szinkretikus szellemi áramlatot képviselnek. A legkülönbözőbb forrásokból válogatják össze azt, ami szerintük a jövő korszakot jellemzi. Egymás mellé illesztnek elemeket a kereszténységből, a teozófiából, a keleti vallásokból, az ősnépek szokásaiból, felfogásából. Mindezt próbálják egybeolvasztani a legkisebb közös nevező alapján. Ezért van, aki "kőbor vallásnak" tekint a New Age-et.

A New Age beszél Istenről, de nem tekinti személyes és a világot teljesen meghaladó, transzcendentális valóságnak, hanem személytelen, végső erőnek. Az istenség "kozmosz szellem": az egész kozmosz önmagát organizáló dinamikája. Az új korszakban nem is lesz szükség vallásokra, mivel ezek dogmákat hirdetnek és szertartásokat írnak elő, hirdetik.

Túl kell azonban jutnunk az anyag és a szellem dualizmusán, hangoztatja Capra. Az elmúlt két évszázad, Descartes hatására, erre az elvre épült, és azt tartotta, hogy az anyag élettelen, passzív atomokból áll. A keleti misztikával azonban "organikusnak" kell a világmindenséget tekintenünk, "mivel az univerzum minden jelensége, mint egymástól elválaszthatatlan részecskék, összefüggő és harmonikus egészet alkot." Késő őszi délutánon ültem a tengerparton – írja Capra –, néztem a hullámok verését, és éreztem lélegzetem ritmusát. Ekkor tudatosult bennem, hogy egy gigantikus tánc részecskéje vagyok... Szó szerint "láttam", mint árad ki – zuhatagszerűen – az energia... "Láttam", hogy az elemek és testem atomjai ennek a kozmikus energia-táncnak a részei; éreztem ritmusát és "hallottam" zenéjét, s ebben a pillanatban tudtam, hogy ez Shiva tánc volt." – Ebben a pillanatban kristályosodott ki Capra-ban, hogy új modellel, új "paradigmával" kell közeledni a világmindenség megértéséhez. A kozmosz, a keleti gondolkodásmódot követve, egyetlen s egyszerre anyagi, valamint szellemi valóság, egység, amely állandóan változik. Az egyes elszigetelt tárgyak és "ének" tehát csupán illúziók. Az anyag, élet és szellem pusztán különböző fokai az egyre szövevényesebb és önmagát organizáló dinamikának.

Ez az új "tudományos modell" azonban csak egyik összetevője és kifejezője egy tágabb világszemléletnek, amelyben jelentős szerepet kap az okkultizmus és az ezoterika (a csak beavatottaknak hozzáférhető rejtelmesség). Azt is mondhatjuk, hogy a New Age-et úgy lehet tekinteni, mint "azt a kort, amelyben az eddigi, beavatottaknak (eso = bean) fenntartott ismeretek általános tapasztalattá és életformává válhatnak" (New Age-Wörterbuch). Az okkult szó eredeti értelme az, hogy vannak dolgok, melyek rejtve maradnak előttünk. Vagyis az érzékszerveinkkel közvetlenül tapasztalható világ nem meríti ki a teljes valóságot. Amikor azonban "okkultizmusról" beszélünk, rendszerint a kisebb-nagyobb babonák és mágiás cselekedetek "rejtett világára és erejére" gondolunk. Kezdve a játékból, kíváncsiságból úzótt asztalpoportatásoktól, illetve asztaltáncoltatásoktól, a talizmánokon és az asztrológián keresztül egészen a szellemek (sőt a sátn) idézéséig, hogy ismerjük meg és kerítsük hatalmunkba ezeket a titkokat, "nem evlági" erőket. – Régen az ilyen tevékenységeket rendszerint zárt körben végezték, és csak a beavatottakkal közölték. Ma az új ezotérikusoknak előadótermek, kiadóvállalatok állnak rendelkezésükre, jöllehet egyes csoportok napjainkban sem tájékozódhatnak a titkos ismereteiket, és fokozatosan készítenek fel új tagjaikat.

Az új korszak egyik jellemzője az lenne, hogy kiterjed, kutágot az emberek öntudata. A New Age szorgalmazói tehát különböző pszichológiai gyakorlatok, meditációs módszerek és kábítószeres (LSD, MDMA) használatát igyekeznek tudatosítani nemcsak a tudatalattiban felhalmozott ismereteket, hanem kifejleszteni a pszichizmus (a lélek világa) eddig ritkán használt dimenzióit. El akarnak jutni a "személyen túli" (transpersonalis) szintre, egészen a "misztikus élményekig". A misztikus tapasztalat azonban, a New Age eklektikus természete folytán, esetleg megáll a Caprától fent idézett élmény síkján, de eljuthat a "csend" átéléséig vagy A. Maslow "csúcselményéig" is. Ez utóbbi kritériumai: erős, rendkívüli és szavakban alig kifejezhető élmény; tiszta s egyszersmind mindent átfogó tapasztalat, amikor megváltozik idő- és térérzékünk. Ez a "csúcselmény" azonban messze áll az igazi misztikusok tapasztalataitól.

Végül járó korunkban – mondják – a férfias erő uralkodott. Hiányzott a másikat befogadó és a természetre irányuló figyelem, finomság. Az új korszakban kiegyensúlyozott lesz a nőies és férfias erők viszonya, és megkülönböztető figyelmet szentelünk a környezetvédelemnek. Maga a New Age sem erőszakkal jut majd uralomra. A természet fejlődésének eredménye lesz, amelyben közreműködnek a világ különböző táján megalakuló New Age-csoportok. Kisugárzásuk teremti meg az új világot.

A New Age szerint az elkövetkező társadalmi rend a "hálózat"-ra épül. Csökkenni fog a központi hatalom és a felelősség, mivel nem leszünk Répesek tovább feszíteni a bürokráciát. Ehelyett "független egészek" alkotnak a kisebb csoportok vagy egyes személyek, illetve működnek az egész részeként. Előtérbe kerülnek a minőségi kapcsolatok, és a szabályok, valamint a határok nem a megmerevedés, hanem a változatosságot célozzák. "A régi idők törzsi és nemzetségi kapcsolatai születnek újjá, a 20. század igényeinek megfelelően." (M. Fergusson)

Új idők jelei?

Kétség nem fér ahhoz, hogy sok ember világnézetében légüres tér keletkezett az utóbbi években. Ha 30-40 évvel ezelőtt még rendíthetetlenül bízunk, hogy a tudomány előbb-utóbb minden problémára talál megoldást, ma megdöbbenve vesszük tudomásul, hogy a környezet szennyeződése az emberiség létét veszélyezteti, a technikai fejlődés csak csúdbé vihet, ha az erkölcse nem tart vele lépést, és minél több tudományos ismeretre tesz szert az ember, annál kevésbé tudja, hogy hová vezet ez a tudomány...

A technika és a tudomány baladása sok ember szerint kilátástalanságot szült, mivel egyenlőre a vívmányok rabjának érezte magát. A természet-tudományok avval kecsegtettek bennünket, hogy feltárják a természet igazi törvényszerűségeit és rendjét. A szellemi tudományok – a szociológia, a pszichológia, az antropológia – avval biztattak, hogy hamarosan felfedezzük az ember belső dinamizmusát és egymás közti kapcsolatainak törvényeit. Mindennek birtokában azután biztosíthatjuk a boldogságot, jólétet, szabadságot. Ezek az elvárások azonban kártyavárként omlanak össze. Mind jobban látjuk, hogy újabb és újabb ismeretlen "világrészek" tárulnak fel a tudósok és kutatók előtt. De még ha valamikor ki is meríthetnénk a világmindenség összes titkát, mi haszna lenne ebből a ma élő embernek? O most kilóndik; most keresi, hol találhat megértésre, szeretetre.

Megváltást és boldogságot ígérő rendszerek dőlnek össze nemzedékünk szeme láttára: előbb a náciizmus és a fasizmus, most a "tudományos marxizmus" számolják fel. Közben a kereszténységet is próbálták kiirtani az emberek szívéből. Sokak számára valóban pusztán "régis szokásokat", külső keretet jelent a krisztusi hagyaték: tartalmát alig, vagy csak felületesen ismerik; éltető erejét nem tapasztalhatták meg a társadalmi mindennapi sorsának alakulásában.

Ugyanakkor mindinkább feltűrt az emberekből a végtelen, az abszolút utáni vágy. "A vallás helye sohasem állhat teljesen üresen", legalább vala-

mirevaló pótlékot kell a helyébe tenni. Az embernek "valamiben" binnie kell – hangoztatják a népek vezetői.

Ebben a légüres térben az emberek szívesen fordulnak egy jobb kor prófétái felé. Főleg ha ezek egyrészt átfogó képet ígérnek nekik, amelynek segítségével az egész kozmoszhoz való viszonyuk világosabban válhat. Másrészt útmutatást nyújtanak belső világunk megközelítéséhez is: elmélyülésre, önismeretre, békés együttélésre kínálnak fel módszereket.

Új évezred közeledése csak fokozza az emberek kereső, kutató magatartását. Sokakban merül fel a kérdés: ezer év eltelté nem jelent-e irányváltást? Kicsiben talán mi is átéljük a jövő titokzatos újdonságában való reménykedést, amikor az új esztendő küszöbén feltesszük a kérdést, hogy mit is rejt magában számunkra az elkövetkező év. Érthető, hogy ez a benső magatartás jelentős hullámokat ver fel, amikor egyik évezredből lépünk a másikba. – Paradox módon ugyanaz az ember, aki elveti a karteziánus tudomány szemléletet, az asztrológiához folyamodik, hogy csillagképekből olvassa ki saját és az emberiség sorsának jövő alakulását.

A New Age-hullám egyik jellegzetessége ugyanis éppen ezen a téren van. Az asztronómiából tudjuk, hogy a tavaszi napéjegyenlőséget, március 21-ét véve kiindulópontul, a napnak 2100 évre van szüksége, hogy új csillagképpé lépjen. Vagyis kb. 25000 év alatt fut be egy "világévet", a 12 csillagképet (kos, bika, ikrek... vízöntő, halak). Új csillagkép pedig – s itt van az asztrológiai eltérés – új fordulatot hoz magával az emberiség életében, új "lelkiség" fog uralkodni a földön! Mert mindegyik csillagképpnek megvolt a maga sajátossága, mondják a New Age apostolai. Így pl. a rák korában népesedett be a föld, és terjedt el a földművelés. A bika korában született meg az egyiptomi és a mezopotámiai kultúra. Az utolsó két év-ezred a halak jegyében telt el: ez termelte volna ki a kereszténységet. Most a vízöntő kora közeledik, az "Aquarius", a "New Age". Tehát ennek a "lelkiség" fog rajtunk uralkodni!

Modern gnosztikusok?

A gondolkodó ember természetesen felveti a kérdést: Komolyan bizonyítható az óksági viszony a "csillagképek" és földünk változó kultúrái között? Nemcsak "nagyvonalú" megközelítésekkel, hozzávetőlegességekkel találjuk itt magunkat szembe? S főleg azt kérdőjelezheti meg valaki – pusztán tudományos szempontból –, ki kezeskedik arról, hogy a feltűnt New Age-hullám nem lesz-e pont olyan tisztavirág-életű, mint a hatvanas évek végén feltűrt "diákkorradalom"?

Miért van az, hogy mindennek ellenére divattá vált a New Age, az ezoterika? Keresztény szerzők a gnosztikus gondolkodásmód feléledésében találják a fő választ. (L. O. Eggenberger – C. Keller stb.: New Age – aus christlicher Sicht, Paulus Vlg.; J. Sudbrack: Die vergessene Mystik, Echter Vlg.; Dokumente Heft 1/1989: Christlicher Glaube und Neues Denken, Bildungshaus St. Virgil, Salzburg.)

Az újszövetségi iratokat olvasva nem sok jelentőséget szoktunk tulajdonítani a nikolaitáknak (Jel 2,6.14), a "világ elemeinek" szolgálatában állókra (Gal 4,3; Kol 2,8) tett megjegyzéseknek. Azt sem fontolgatjuk sokáig, hogy milyen "áltudomány" ellenvetéseitől óvja Szent Pál Timóteust és Titust (1Tim 6,20; Tit 1,14). Az első János-levélben csodálkozva olvassuk, hogy már akkor hamis próféták működtek, és a szerző szerint meg kell vizsgálni, mit is hirdetnek (1Jn 4,1-6). Könyvedén átsuhanunk ilyen helyek felett, mondván, hogy mi más környezetben élünk, nem szolgálunk a világ elemeinek, és nem is fenyeget bennünket az áltudomány.

Isten tanítása azonban nemcsak az első századok kereszténveinek szólt. Annnyiban is örök érvényű, hogy a lapjain felmerülő problémák lényegesek, vagyis az embert mindig érdeklik kérdéseket érintenek. Az előbb idézett részek is ilyen jellegűek. Közvetlenül a gnosztikusokra vonatkoznak; de ez a lelkület ismételtelen felmerül a keresztény történelemben. A New Age követőinél is ez ismétlődik meg. Részletkérdésekben nem egyeznek meg kb. 2000 évvel ezelőtti élő barátaikkal, de elveikben igen. Érdemes tehát rövid pillantást vetnünk a gnosztikus világszemléletre, mert a vele kapcsolatos állásfoglalás nyújthatja az első támpontot arra, hogy a New Age-ben megkülönböztethessük a jót és a rosszat.

A gnózis – amelyből a gnosztikus szó ered – görögül tudás, ismeret. A fogalom keresztény értelemben is használható, a Szentírásban számtalanszor fordul elő (Lk 11,52; 1Kor 12,8; 2Kor 6,6 stb.). Karl Rahner szerint beszélhetünk keresztény gnózisról is: A hívő egyre jobban "megérti" Isten felfoghatatlan szeretetét, amely Krisztus keresztjében nyilvánult ki, és ettől véglegesen és lényegesen ragadhatja el magát. A szentatyák közül Maximus Confessor (580-662) a keresztény gnosztikusok egyik képviselője.

Legtöbbször azonban elmarasztaló melléke van a gnosztikus jelzőnek az őskeresztény irodalomban. Xavier Léon-Dufour szerint a szoros értelemben vett gnoszticizmus olyan vallási mozgalom, amelyet dualizmus jellemez (a világ eredetét két, öröktől fogva egymás mellett álló elvvel: az abszolút jóval és az abszolút rosszal magyarázza); a teremtetést és a megváltást szétválasztja (pl. az első Istenre, a másodikat egy félistenre vezeti vissza); elméleteket dolgoz ki, hogy hogyan árad Isten a világba, s hogyan térhet vissza az ember – földi rabságából – tulajdonképpeni eredetéhez, az istenséghez. Alexandriai Szent Kelemen így foglalja össze tanításukat: "Az a tudás, amely megmutatja, hogy kik vagyunk, és mivé válunk; bennét származunk, és mi lesz a sorsunk; hová sietünk, és mi vált meg minket; mi a születés, és az újjászületés."

Olyan ismeret, tudás ez tehát, amelyben a megváltáshoz vezető út alapját nem Krisztus és az ő tanítása képezi. A keresztény ugyanis Krisztusban, a teremtető Atya egylényegű Fiában – aki értünk emberré lett, meghalt a kereszten, feltámadott, és kiárasztotta ránk Szent Lelkét, hogy isteni életben részesítsen minket már itt a földön, s ezt egykor teljességében kibontakoztassa bennünk a vele való végső találkozáskor – tehát Krisztusban találja meg mindenne a feleletet.

A gnosztikusok nem elégedtek meg a keresztységben kapott hittel és a bűntől való megtisztulással elnyert kegyelmi élettel. Erősítést, kiegészítést, "mélyebb tudást" kerestek az akkoriban divó bölseleti és vallási rendszereknél. Eklektikusan, a perzsa, babiloni vagy görög világképből próbálták tanbeli és kultikus elemeket beépíteni a kereszténységbe.

Ez a törekvés érthető és bizonyos fokig szükséges is lehet. Hiszen a keresztény hit csak a lényeges alapigazságokat tanítja meg Istenről, az emberről, a világról és mindezek kapcsolatáról. Sok kérdésre nem terjed ki, amelyek pedig foglalkoztatják a gondolkodó embert. Innét magyarázható, hogy a keresztények egyik része lázadásra tört a zsidó hagyományok megtartása mellett, Krisztus megváltó halálát és feltámadását összeegyeztethetőnek tartotta a körülméletéssel. A görög kultúrán felnevelkedett keresztények pedig Platón tanáiban találtak értékes támaszt hitük magyarázatához. Később – amint tudjuk – Arisztotelész vette át Platón szerepét. Elvileg tehát semmi akadálya se lett volna, hogy valaki perzsa vagy egyiptomi bölcsességre támaszkodjék. A kérdés azonban megmarad: Hol ennek a kapcsolatnak a határa, meddig lehet elmenni, hol kezdődik a tévút?

A gnosztikusokkal folytatott harc néhány példát szolgáltat a határok megvonására. A Jelenések könyvében említett nikolaiták egyoldalúan, anyagi, testi értelemben magyarázták az első János levél 3. fejezetének 9. versét: "Azok, akik Istentől születtek, nem követhetnek el bűnt, mert az ő-magja marad bennük, és nem vétkezhetnek, mert az Istentől születtek." Epiphaniosz szerint ebből azt következtették, hogy mivel Isten "magja" van bennük, az erkölcsi szabadság nem bűn. Ezen a címen csábították követőiket az egyes pogány szentélyekben divó fajtalankodásra.

A régiek tudományos világképében a kozmosz fokokból, szintekből áll. Alul van a föld, amelyik négy elemből tevődik össze. A felsőbb fokok, rétegek erői uralkodnak az alattuk állókra. Az ötödik fok csillagai éterből állnak, szellemi valóságok. Szent Pál tehát arra figyelmezteti a galátákat, hogy ne féljenek ezektől a csillagokban működő elemektől, szellemektől; többé már nem ezek szolgái, hiszen Krisztus, a miénk szerető Isten Fia a Lelkét küldte szívünkbe, és így "lefegyverezte a fejedelemségeket és hatalmasságokat" (Kol 2,15).

Timóteusnak és Titusnak elsősorban zsidó nemzetséggutatókkal volt dolga. De pogány eredetű gnosztikusok sem hiányoztak (1Tim 4,1-3), akik "tiltják a házasságkötést és bizonyos ételek fogyasztását", mintha ezeket nem Isten teremtetten volna! Krisztus tanítását kell tehát hirdetni, s nem ilyen fecsegésekkel foglalkozni – sürgeti Szent Pál. Ne higgyünk azoknak, akik "hangoztatják, hogy ismerik az Istent, de tetteikkel megtagadják" (Tit 1,16); "jótettekben buzgólkodó" népek kell lennünk! (uo. 2,14) Ezzel szemben Pál megismétli Krisztus egyik elvét a szellemek megkülönböztetésére, a hamis próféták felismerésére: "Gyümölcsükörl ismeritek fel őket." (Mt 7,16)

Az első János-levél még egy fontos kritériumot tartalmaz a szellemek megkülönböztetésére. Sokan jelentkeznék Isten nevében, de nem mindenkinél kell hinni, mert az Istentől származó lelket arról ismerjük fel, hogy

"megvallja, hogy Jézus Krisztus testben jött el" (1Jn 4,2). Ezzel nem pusztán azt akarja tanítani, hogy az örök Ige valóságos emberré lett Krisztusban, hanem azt is: "ő azért jelent meg, hogy elvegye a bűnöket" (uo. 3,5.8), mert ő az Isten egyszülött Fia, aki által élünk (vö. 4,10.14). Vagyis mindaz, aki más megváltót keres, aki azt vallja, hogy Jézuson kívül üdvözülhetünk, abban nincs az Isten Lelke.

A jó álarca alatt

A "New Age", az ezoterika és hasonló "lelkiségi" áramlatok, a gnosztikusokhoz hasonlóan beszélnek Istenről, és a pusztán materialista felfogással szemben sürgetik a szellemi értékeket. Utakat, értékeket kínálnak fel, amelyek segítségével a materializmusból kiábrándult ember teljes, test-lelkét kielégítő boldogságra találhat. Eppen ezért még veszedelmesebb csapda lehet az ilyen tanítás a hitében még gyenge vagy még csak kereső modern kereszténynek. Ez ugyanis már érzi, hogy az anyagi világ egyoldalú, és ezért elégtelen az emberhez méltó élet megalapozásához. Ezért a teljességre törekvő, az anyagot és a szellemet, az erőt és a finomságot, a környezetet és a személyt figyelembe vevő "New Age" ígérete könnyebben karmai közé kerülhet. Valószínűleg a közeljövőben a kódos "spiritualista" mozgalmak nagyobb veszélyt jelentenek a kereszténységnek, mint a szekularizmus, a kizáró evilágosság. Fontos tehát, hogy megemléssünk néhány kritériumot, amelyek ilyen irányoknál segítségül szolgálhatnak a "szellemek megkülönböztetésében".

Mindenekelőtt ügyelni kell arra, hogy ne elégedjünk meg Isten nevének, az "istenségnek" pusztán emlegetésével. A "New Age" követői, gnosztikus elődeikhez hasonlóan, nem jutnak el az ieazi teremtető Isten fogalmához.

Megállnak egy panteista, immanentista istenképnél. Hiányzik náluk a személyes, az egész kozmoszt, az egész világot szeretetből teremtő, s ezért az ettől teljesen más s vele mégis kapcsolatban álló, törődő Isten. Ez az Isten nem szűkíthető le az ember "transzcendentális öntudatára", öntudatának eddig talán nem is sejtett fokára. Saját mélységeink felismerése legfeljebb alkalom lehet az igazi, teremtő s szerető Istenhez való törekvésünk erősítésére.

Az első János-levéllel kapcsolatban már említettük a krisztológia fontosságát. Jézus Krisztus történelmi valósága, az Egyház és hozzánk való egészen sajátos viszonya, megváltói küldetése nem szűkíthető valamilyen "keleti bölcsességre", amely szerint Krisztus egyike lenne azoknak, "akik az isteni öntudatot megvalósították magukban". Ez a tévedés sem újkeletű. Küzdött ellene az egyház az első századok folyamán, amíg az általános zsinatok fogalmilag nem tisztázták Jézus Krisztus személyiségét, isteni és emberi természetét. A "New Age" ezen a téren feleleveníti a XVII. századbeli "Rózsavagok" társaságának elgondolását, és "Krisztus-princípiumról" beszél. "A hal korában – olvashatjuk H. D. Leuenberger Sieben Säulen der Esoterik (Az ezoterika hét oszlopa) c. könyvében – a Krisztus-princípiumot Jézus Krisztus testesítette meg... A közelgő vízöntő korszak megköveteli, hogy a Krisztus-princípiumot, óvatosan és erőszak nélkül, kiszabadítsuk a megfeszített Krisztus képéből, és új képfarmába helyezzük... A názáreti Jézus mint az emberiség egyik legnagyobb ezoterikus tanítója fog megjelenni... Erre a korszakra esik a választás, hogy továbbra is megmaradjon a meggyötört, ócsárolt, a szenvedő és a kereszten áldozattá tett Krisztus kiátkozottságában, vagy pedig engedje, hogy eltölthesse az a szelíd, mindent átható fény, amely C. R. megnyílt sírjából árad ki." C. R. a "Christiani Rosencreutz" rövidítése. Ezen az álnéven adta ki minden valószínűség szerint J. V. Andrae, protestáns lelkész 1616-ban ezoterikus iratát. Az ő sírjából – és nem a Feltámadottéból! – áradna tehát új fény a názáreti Jézusra!

A halál és feltámadás, valamint a túlvilági élet kérdése mindig foglalkoztatta az emberiséget. A "New Age" egyrészt hangoztatja, hogy a halál mindig új élet kezdete. Másrészt azonban sokszor nem világos, hogy ez pusztán a "természet örök körforgása" miatt lenne így, vagy elfogadják-e a reinkarnációt, az újraszületést. Capra nem vallja ez utóbbit. T. Dehlfelsen viszont erre építi terapeutikus eljárásmodját. – Evvel szemben nekünk keresztényeknek ki kell hangsúlyoznunk a személyn megismételhetetlenségét, világi végleges felelősségét. Ugyanakkor jobban ki kell emelnünk a krisztusi megváltás eszkatologikus jellegét, amely új horizontot ad világi elkötelezettségünknek.

A szeretetben kiteljesedő élet, az elhagyottak, szegények önfeláldozó gondozása s az ebből a lelkiülből eredő egység a legfontosabb bizonyíték Krisztus tanításának igaza mellett (vö. Jn 17,23). A "New Age" írásai bizonyos emberi melegséget, erőszakmentességet sugároznak. A "legkisebb nevezőre hozás" a béke reményét támaszthatja fel az olvasóban, s ezzel nem egy fiatalat csábíthat magához. A teljes és Krisztus példájára támaszkodó szeretet azonban hiányzik a "New Age" programjából. Pedig végeredményben a szeretet, az önátadó szeretet nyitja meg igazán a szívet. A következő korok keresztényének tehát különösen követnie kell Mesterét ezen a téren.

A mindennapi életben még két szempontra kell figyelnünk. Egyrészt okosan, de bátorozottan ébresszük a ránk bízottakban a keresztény hit és élet misztikus jellegét. Sokszor elfelejtettük, hogy hitünk Isten titkához, a Szentháromsághoz vezet bennünket Krisztus kegyelme által; a Szentlélek él bennünk, s árasztja ki adományait. Ahogy az apostol is sürgeti: "Ne oltátok ki a lelket, s a prófétai beszédet ne vessétek meg. Vizsgáljátok felül mindent, a jót tartsátok meg." (1Tesz 5,19–21) – A különböző árnvalatú materializmusok uralma után az emberek éhesek a Lélek dinamikus megnyilvánulásaira. Ne legyünk ennek megköltői. Egyébként az emberek kétes, gnosztikus, teozófikus, ezoterikus forrásokból próbálják szomjukat oltani. A végső "felülvizsgálat" Krisztus küldötteire van bízva: őket hallgatva Krisztusra hallgatunk. Mindenesetre gondolkozzunk el Karl Rahner egyre többször idézett mondasán: A jövő kereszténye misztikus lesz, vagy nem lesz keresztény. A "New Age" szellemére érzékeny emberek – s úgy látszik, elég sokan vannak – ezt, a keresztységünk megéléséből kiáradó örömteljes tanúságtételt várják tőlünk: Valóban annyira szeret minket az Isten, hogy természetben részesít bennünket, gyermekeivé fogadott.

Másrészt legyünk okosak a gomba módra szaporodó meditációs, jögi, öntudattájió stb. kurzusok, valamint az úgynevezett humanisztikus pszichológia használatában. Rengeteg értékes elemet tartalmaznak. Az ipari, gyári élet szorítóiban sýnlődő ember gyakran jelentős segítségre találhat bennük, mivel fényt vethetnek alkotóképességeire, csiszolhatják ember-társaihoz való kapcsolatait stb., röviden: magára találhat. Ugyanakkor ilyen kurzusokat használ fel a "New Age" is újabb követők megnyerésére. Nézzük meg tehát, hogy ki is vezeti ezeket a kurzusokat, álljunk lelki támogatására az esetleges résztvevőknek, s ha lehet, igyekezzünk mi magunk megfelelő szellemben megszervezni azokat.

ÖKUMENIKUS VALLOMÁS

Értünk halt meg, nekünk szól feltámadásának boldog híre: mi testvérek vagyunk Krisztusban. Tartozhatunk bármely nép vagy nyelv és fajta közösségéhez: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

Díszes templomban hódol Neki szívünk, vagy meszelt falak között: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

Egylényegű Atyjával, vagy lényegre csak hasonló talán: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

Aldozata egyszeri vagy ismétlődik szent szavak nyomán: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

Atyját szívből tiszteljük, vagy számítunk arra, hogy közbenjár: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

Bűnünkről csak Előtte vallunk vagy gyónunk emberi fülbe: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

Két szentséggel éljük meg vagy hétben ragadjuk meg, amit ad: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

Ha jön a nagy kísértés: ki a nagyobb, az igazabb, szentebb?: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

Üldözés napján vagy ha szabadon szolgálhatunk e földön: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

Ha konkolyhintők meg akarnák rontani kenyereink: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

Ha pedig a susárlók éket akarnának verni közénk: mi testvérek vagyunk Krisztusban. (...)

Szavaink különbözőek, de egy MODELLRE nézve élünk, mert: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

Ha megfutjuk pályánkat, ugyanabba az otthonba térünk: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

S mert egy a mi Pásztorunk, Aki lelkével vezérel minket: mi testvérek vagyunk Krisztusban.

Hallja meg Isten, angyal és ember ezt a rendíthetetlen vallomást!

E világválságban legfőbb TAN-unk, hogy minden korszakban, mindörökké mi a Krisztusban testvérek vagyunk, mert köztünk van Ő, hogy megtartassék.

Duray Miklós:

A TÁRSADALOM MINDIG VISSZATÉR SAJÁT KERÉKVÁGÁSÁBA — HA HAGYJÁK

A Pax Ting jubileumi emléktábor alkalmával ez év július negyedikén [1989-ben. Szerk.], az amerikai függetlenség napján, a kora délutáni órákat a fillmore-i cserkészpark Fenyőkatedrálisának csendes félhomályában töltöttem. Sétáltam a tűlevelű lombolozatot tartó süldő fák sudár oszloptörzsei között. Olvasgattam a kergükre szegezett sárgaréz táblákra vésett — számomra ismeretlen — neveket. Olvastam, ki kinek állított — a világ valamelyik félre-eső zugából — emléket a néhány négyzethüvelyknyi fémlappal.

Meg-megálltam a táblák előtt, vagy ötezer mérföldnyire a Kárpát-medencétől, a variszcidáknak a kanadai pajzsra gyűrt lekopott rétegei felett. Ott, ahol az égbolt is másként fénylik, mint amott, ahol e táblákra vésett nevek néhai viselői születtek.

Nc vegyétek zokon tőlem, hogy eközben az áhítat és a megilletődöttség helyett a fogcsikorgató szomorúság járt át.

Én itt csak vendég vagyok és nemsokára visszaindulok szülőföldemre, amely ugyan nem hazám, de a sorstársaim lakóhelye évszázadok óta. E nevek hajdani hordozói — velem ellentétben — úgy jöttek ide, vagy máshová, messze a szülőhazától, hogy midőn elindultak otthonról, nem tudták: visszatérnek-e valahova oda. Vagy egyszer, vagy soha. Ők már soha!

Ez volt a lelkemre ülő ború egyik oka.

A másik ok az volt, hogy megéreztem a világaink között — önhibámon kívül — feszülő óriási távolságot.

Erre az döbbséget rá, hogy ezeknek az elhalálozott magyaroknak azért állítottak emléket, mert cserkészek voltak. Akik állították: szintén cserkészek.

Az ő világuk és az én világom közötti távolságot akkor kezdtem igazán érezni, midőn gondolatban hirtelen visszafutottam a szülőföldre és körbe-kérdeztem sebtében a mai fiatalokat: mi az, hogy cserkész? Át tudod-e érezni az Isten-haza-embertárs hármasságát? És szinte látom, hogy mily értetlenül állnak velem szemben a megkérdőzettek. De ne is menjünk ily előre. Maradjunk a korosztályomnál. Éppen a második világháború befejezésének évében születtem, tehát már jócskán benne vagyok az öregcserkész korban. Alig egypár év választ el attól a határtól, ameddig bizonyítani kell az embernek, hogy biológiai létén kívül volt-e értelme az életének.

Ha megkérdézném kortársaimtól: mi a cserkész, aligha tudna valaki értelmesen válaszolni. Persze nem is a fogalom, vagy a fogalom által kivetülő tartalom nem-ismerete a baj, hanem az, hogy szaka-

dék módjára vált szét az életünk. Szakadt el a múlt a jövőtől, üresen hagyva a jelent. Nem ismerjük a múlt értékeit, és a múltunk a jelenünktől elválasztva éli ma is saját életét. Elvesztettük a generációk közötti szerves folyamatosságot. Évekig kellett küszködnünk vagy felcserélni az életünket azért, hogy valamennyit betemethessünk a tátongó szakadékból. Hogy ismét felfedezhessük azt, amit elődeink régóta ismertek.

A Fenyőkatedrálisban rádöbbsentem, hogy azok, akiknek az emléket őrzik a kicsiny táblák, a múltunk letéteményesei, akik felett azonban nem elmúlt az idő, hanem kiszakítottak népük nagyközségeiből és a menekültek szigetén, szigetein élték tovább életüket egy olyan értékrend szerint, amely otthon, a „hazában” megszűnt. Nem azért, mert meghaladottá vált, hanem mert erőszakkal lerombolták. Egy olyan értékrendet kényszerítve ránk, amely nem csak maga jutott csődbe, de oda juttatta az egész társadalmat is.

Nem voltak ideális korok sohasem, de a jövőre a múltból mindig az hagyományozódott, ami működőképes volt a társadalomban. Ez volt mindaddig a társadalomépítés szerves módja, még a kereszténység felvétele idején is. Történelmünknek még sohasem volt olyan korszaka, amelyben annyira ki akarták volna törölni az emlékezetből a folyamatosságot és amelyben oly módszeresen gátolták volna az értékrend szerves átalakulását és megújulását, mint az elmúlt negyven évben.

A Fenyőkatedrálisban tudatosodott bennem, hogy a megszakított folyamatosság egy töredékét képviselték azok, akiknek az emléket igyekeznek őrizni a fénylő kicsi táblák.

Ott jutott eszembe a talán közhelyszámba menő kérdés, hogy kamatoztathatók-e népünk életében legalább azoknak a katasztrófáknak a tanulságai, amelyek a huszadik század folyamán sújtottak bennünket? A választ egyelőre nem találtam meg, habár megrögzött optimizmusom igenlésre ingerel. De e kérdés kapcsán úgy éreztem, hogy az a néhány tucatnyi név, amelyet az emlékező élők véstek a táblákra, és amelyeket alig néhány száz, anyanemzetétől távolra a világba szakadt szórványmagyar ismer, mégsem vesz el nyomtalanul. Ha nem is személyekre bontva, de munkájuk visszagyűrűzik a nép napi életébe.

Ez nem pusztán optimizmus.

Ha egy népet nem kényszeríteneek minduntalan más-más vágányra, társadalma visszatér saját kerékvágásába. Ezúttal oly módon is, hogy visszajön a

cserkészlet a nemzet életébe. Ha nem is az egész nép életébe, de legalább Magyarországra.

Lehetséges lenne ez anélkül, hogy több mint negyven éven át sok millió órányi fáradságos munkával, áldozattal az emigránsok, majd első- és másodgenerációs utódaik százai nem őrizték volna az otthoniak számára ezt a lehetőséget?

Aligha. A nyugati magyar cserkészlet nélkül, a rengeteg áldozat és a néha kedvet szegő rendszeresség nélkül ez nem lenne lehetséges. Minden nyugati magyar cserkész az elmúlt negyven évben egy paradoxon részese volt: a múltban élte a jelenét azok jövőjéért, akiknek múltja az ő jelenük volt.

De miért éppen a cserkészletnek tulajdonítok ilyen jelentőséget? Hiszen az egész magyar emigráció ilyen értékőrzésen munkálkodott. Igen. De míg az egészre a pártoskodás volt a jellemző, a cserkészlet politikamentes igyekezett maradni. A kommunistákon kívül mindenkit meg tudott szervezni, akik elfogadták az Isten-haza-embertárs hármas egységét. Tulajdonképpen az ateistákat is. Hiszen az Isten:

(Folytatás a 6. oldalról.)

lehet, de az biztos, hogy sárgarigója nem! Búbos-bankája sem, nemes kócsagja sem. Az átköltés szerzőjének szüksége volt egy négyszótagú természeti képre és — mondjuk — a kelkáposzta helyett a sárgarigót választotta. Valamilyen rejtélyes ok miatt a cserkész a dalt a sárgarigónak énekli, őt keresztelte el galambjának. Nem tudhatjuk, hogy örül-e ennek a sárgarigó? Az eredeti népdal egy kedves vidám, udvarló katonanóta. Az átköltés nem egy kedves vidám cserkészdal, hanem giccs.

A maradandóság érdemtelen dalok pálmáját a „Recece, elmegyek a Bakonyba” kezdetű dal viszi el. Azt hiszem, hogy ma még börtönbüntetéssel sem lehetne magyar cserkészeket arra kényszeríteni, hogy ezzel a dallal menjenek a Bakonyba, vagy — recece — akárhová! Végigrohognék! Miért olyan nevetséges ez a „recece” ma? A recece szócska egy „réja”, vagyis jelentés nélküli felkiáltó szó, vidámság, jó hangulat, magas kedv kifejezésére, mint például „ihaj-csuhaj”, „tillárom-haj” és egyéb társaik. A „recece” szó azonban a népi használatban már régen elavult. A „cserkészváltozat” eredetije a század elején valamelyik népszínmű vagy operett betétdala lehetett és így kezdődött:

Recece, nem vagyok én kapitány,
Recece, nem járok én paripán...

A „recece” ennek a dalnak a „sárgarigója”. Semmi keresnivalója nincs a dal értelmi, érzelmi, hangulati képében. Úgy került a dalba a „recece”, mint kor-

az erkölcs és hit; haza: a társadalomépítés; az embertárs: a szeretet. A politikától függetlenül ezeket az értékeket semmilyen más szervezet nem tudta így összekapcsolni.

A cserkészlet előnyei, hasznossága és társadalmi hasznosíthatósága mellett szólnak személyes tapasztalataim is. Az elmúlt egy év folyamán járva az észak-amerikai kontinentst, azt tapasztaltam, hogy ott a legkevesebb a széthúzás, a politikai jellegű házsártoskodás és az egymást kölcsönösen mocskoló viták, ahol cserkészek működnek. És azt is tapasztaltam, hogy elsősorban bennük lehet bízni. Ez pedig az elmúlt négy évtized rendszeres munkájának köszönhető.

Ezt a megtartott és talán tovább mélyített értéket kell visszavinni az anyaországba. Ezt kell visszaadni az egész népnek.

Ha ez sikerül, érdemes volt szervezni évtizedeken át a világ négy táján a cserkészletet. Érdemes volt érte áldozatokat hozni. Még akkor is, ha a jövő nem lehet mindenben ennek a múltnak a folytatója.

társára, Göre Gábor bíró úrra a gatya és a pörge kalap, hogy színpadi kellékekkel népi illúziót hamisítson. (Bánkódott is szegény, jó Gárdonyi Géza haláláig, hogy fiatalon, Pesten újságíróskodva, pénzsűke miatt „elkövette” a Göre Gábor sorozatot.) A század elején a kortársak még nem érezték a dal hamis díszletvilágát. Azóta azonban már 3-4 nemzedék lelken átzúgott Bartók, Kodály és utódainak népzenei forradalma. Ma már nem csak a tudatunk és ízlésünk, hanem az ösztönünk is jelzi a műrecece hamisságát.

Néhány gondolat még a gyűjteményben szereplő számos hajdani cserkész-induló kísérletről és menetelő nótákról. E dalok túlnyomó többségének csupán műzeális, mozgalom-történeti jelentősége van. Az útkeresés korszakában külföldi, főleg német mintára, születtek. A gyűjtemény két dalában is szerepel a „hurrá” szócska, ilyenképpen:

Hurrá, cserkészfiúk...

Magyarország szegény ország. Sok mindent külföldről kell behoznunk, de importált felkiáltó szókra nincs szükségünk. Maradjon tehát az „ejuhnyem” saját hazájában, s helyébe ne hozzuk be az angol-amerikai hurrát.

Jó lesz nekünk a hajrá, meg a rajta!

A gyűjtemény utolsó két oldalán a „101 magyar népdal” tartalomjegyzéke szerepel. Ez az útbaigazítás jelzi az utat, hogy milyenek legyenek az eljövendő dalgyűjtemények. Az ízlés csiszolásában és a lélek formálásában a népdalt semmivel nem lehet pótolni.

Cseh Tibor

MINDSZENTY BÍBOROS EMLÉKEZETE

Tizenöt éve, 1975. május 6-án adta vissza nemes lelkét Teremtőjének Mindszenty József bíboros, hercegrímás. Földi maradványait a mariazelli kegytemplomban helyezték nyugalomra. Mint ismeretes, a Rákosi-kormány embertelen módszerekkel kényszerítette a bíborost, és hamis vádak alapján börtönbüntetésre ítélte. 1956-ban a szabadságharcosok kiszabadították a rab bíborost, aki pár napos szabadság után az amerikai követségre volt kénytelen menekülni. 1971 szeptemberében VI. Pál pápa kérésére elhagyta Magyarországot s először a Vatikánban, majd a bécsi Pázmáneumban telepedett le. Onnét járta a világot és kereste az egész földgolyón szétszóródott magyarokat. Száműzetésében is rendületlenül hirdette az 1945-ben megfogalmazott hitvallását: „... hiszek a szeretet végső győzelmében és hittel hirdetem: a mi eszményünk olyan Magyarország, amelynek alapja a valláserkölc, támasza a nemzeti érzés, fiai és leányai hívők és magyarok...”

Időközben, hála Istennek, megváltozott a helyzet Magyarországon is. 1990. május 18-án dr. Kulcsár István igazságügy-miniszter megküldte dr. Paskai László bíboros, prímásnak a Fővárosi Bíróság igazolasát, amely szerint „a Mindszenty József bíboros, hercegrímás, esztergomi érsek ellen 1948-ban és 1949-ben a Népbíróság által hozott ítéletet az 1990. évi XXVI. törvény alapján semmisnek kell tekinteni”. A semmisségi törvény érvényesítésével megnyílt a lehetőség arra, hogy a hercegrímás földi maradványai a megfelelő időben haza kerüljenek Mindszenty bíboros egykori székhelyére, az esztergomi bazilikába.

Már a Bíboros ártatlanná nyilvánítását megelőzően, 1990. február 8-án, nagyszabású megemlékező ünnepséget tartottak Mindszenty bíboros elítélésé-

nek 41. évfordulóján. Ez alkalommal leplezték le az Esztergom város által állított Mindszenty emléktáblát a prímási palota előtti téren, amely ezután Mindszenty nevét viseli. Az ünnepségen Casaroli bíboros államtitkár fölvasta II. János Pál pápa levelét, amelyben a pápa nagy elismeréssel nyilatkozott Mindszenty bíboros hősie kiállításáról. Többek közt ezeket írta: „... Egy nagy lelkipásztor méltóságával hordozta a fejére helyezett töviskoronát, olyan magasztos egyházi személy emlékét hagyva ránk, aki hosszú éveken át tudott imádkozni és szenvedni népéért... Ma tiszteletemet kívánom kifejezni a magyar egyház e nagy papjának, püspökének és prímásának alakja előtt, annak az egyháznak nevében, mely iránt a hűségnek oly ragyogó bizonyítékát adta.”

Mi, külföldön élő magyarok, csak akkor adózunk méltóképpen Mindszenty bíboros emlékének, ha megszívleljük utolsó lelkipásztori körlevelében hozánk intézett szavait:

„Magyar édesanyák, imádkozzatok gyermekeitekkel magyarul. Bármilyen fáradtak vagytok is este, csevegjétek magyarul. Édesapák, gondoskodjatok arról, hogy a gyermek megtanulja a magyar betűt is, és tanítsátok meg magyarul olvasni. Olvassatok neki a magyar történelemből, a magyar földről.”

„Találjunk egymásra a szétszórtságban és fogjunk össze, mert nem csak „őrei”, de testvérei is vagyunk egymásnak. Ne csak anyagilag segítsük egymást, de lelkileg, szellemileg is, megmaradni magyarnak. Az, aki magyarságában erős és képzett, segítse azt, aki már ingadozik. Hozza vissza a magyar közösségbe.”

Ádám atya

Barna Gábor:

A TUDÓS ÉS AZ EMBER

TÍZ ÉVE HALT MEG BÁLINT SÁNDOR (1904-1980)

Bálint Sándor nevét általános iskolás diákként az 1960-as évek elején ismertem meg. Akkor kaptam ajándékba az 1938-ban kiadott *Népünk ünnepei* című kis könyvét magyartanáromtól, Baldaszi Józseftől. A könyv az esztendő néprajzáról szól, bemutatja az ünnepeket, a jeles napok vallásos szokásait, s röviden ismerteti a vallásos élet néprajzát. Ezt a könyvet máig ereklyeként őrzöm: emlékeztet a szerzőre és az ajándékozóra egyaránt.

Bálint Sándor néprajzkutató, népelektutató volt. Felületes konferenciái találkozások (pl. Kaposvár, Pécs, Szolnok) után az 1970-es évek közepén kerülünk közelebbi ismeretségbe, amikor a Hortobágy környéki népszokásokat és hiedelmeket bemutató kéziratot — véleményét kérve — elküldtem neki. Félttem a visszautasítástól, s szégyenkeztem, hogy terhelem. A kéziratot néhány ceruzás javítással küldte vissza. S a várt bírálat helyett felajánlotta se-

gítségét a kézirat kiadásához. Első gesztusa az önzetlen segítőt volt.

85 éves lenne az idén. Ahogy közeledik augusztus 5-e, Havi Boldogasszony, a Szeged-alsóvárosi ferences templom búcsújának napja, a neki oly kedves ünnep, egyre többször jut eszembe. Itt ülve az írógép előtt mégis nehezen halad az írás; rövid egy-két oldalon felidézni alakját, munkásságát.

Életem megtisztelő és szép emlékei közé tartoznak a találkozások, a — részemről nagyon is elfogódott — beszélgetések. Ezeket nem lehet elfelejteni. A nehéz az, hogy a múlt idővel — halálának kilenc éve már! — emlékeink legendákká válnak, s esetleg nem a köztünk élt ember valós képét rajzolják meg. Már életében is nagy tisztelet és szeretet övezte a hitéért, hűségéért és munkásságáért sokat szenvedett Bálint Sándort, akinek most a szülőváros, Szeged szobrot állít, s akinek boldoggá avatása — bízunk benne — a nem túl távoli jövőben bekövetkezik, hogy a keresztény magyar értelmiség örök példaképe legyen. Ki volt hát ez a rendkívüli Ember?

1904-ben született Szeged-Alvároson, Szeged hagyományosan paraszti városrészében, egyszerű paprikatermelő parasztszaládban. A paprikafeldolgozás ősi mozzanatait, hagyományos eljárásait még gyerekként a szülői házban megismerte, s később alapos monográfiában állított emléket neki (Szegedi paprika, 1962). Édesapja korai halála után édesanyja egyedül nevelte. Rajta s a rokonságon keresztül ismerte meg az alsóvárosi társadalmat és azt a hagyományos életmódot, amelynek később tudósként kutatója lett.

Az elemi és a polgári iskola elvégzése után a piarista atyáknál érettségizett. Szegeden végezte az egyetemet, s tanítóképzői tanár lett. Szegeden egyetemi magántanárrá habilitálta őt Solymossy Sándor professzor, az ország első néprajzi tanszékének vezetője. Ettől kezdve élete a tanszék átmeneti megszüntetése és a későbbi személyes megpróbáltatások ellenére szorosan összefonódott szegedi egyetemével egészen az 1960-as évek közepéig, amikor koholt vádakkal bíróság elé állították és nyugdíjba kényszerítették. Nem ekkor szenvedett először nézetekért. Az oktatástól, a fiatalokkal való közvetlen kapcsolattól eltanácsolt professzor a kényszerszüneteket fokozott munkával tette elviselhetővé. Az első félreállítás, mellőztetés után jelent meg a Szegedi szótár két kötete (1957), amely máig legjobb népnyelvi, tájnyelvi szótárunk. A nyugdíjazás utáni másfél évtized pedig — nagy anyagi gondjai ellenére is — a termékeny összefoglalások, a nagy szintézisek ideje volt. Ekkor írt munkái a magyar néprajztudomány

kimagasló, európai szintű teljesítményei, nélkülözhetetlen kézikönyvek lettek.

1973-ban (majd másodjára 1978-ban) jelent meg a Karácsony, húsvét, pünkösd című könyve a nagyünnepek hazai hagyományvilágáról, majd ezt egészítette ki az Ünnepi kalendárium két kötete (1977) a szentek és Szűz Mária ünnepeinek hazai történetéről, népi hagyományairól. Mindkét műve kiadását a Szent István Társulat, a katolikus egyház kiadója vállalta. Ezek a monográfiák méltó összegezései Bálint Sándor vallási néprajzi kutatásainak, amelyek munkásságának egyik nagyobb témakörét jelentették. Ezekben teljesebben ki a korábbi évtizedek kutatásai. Bálint Sándor a két világháború között a vallási néprajz egyik hazai meghonosítója volt. Számtalan tanulmányt, könyvet publikált a vallásos — elsősorban katolikus — népeletről. Könyvritkaság ma már az Egy magyar szentember. Orosz István önéletrajza (1942) címmel kiadott munkája, amelyben a jászladányi énekesember, búcsúvezető életrajzát adta közre, s tanulmányban vizsgálta a hasonló típusú paraszti egyéniségeket. A Sacra Hungaria 1944-ben Kassán megjelent írásai a magyar vallásos népelet több területének (Mária-tisztelet, búcsújárás, halál, liturgia stb.) magyarországi történetével, néprajzával, táji színeivel és nemzetközi kapcsolataival foglalkoznak. Legszebb néprajzi esszéink közé sorolhatjuk a barokk szentképek fényképeivel illusztrált kis könyvének fejezeteit, amelyek a jelentősebb hazai Mária-kegyhelyeket mutatják be Boldogasszony vendégségben címmel (1944).

Hetvenötödik születésnapjára a tudós szegedi pályatárs, Péter László elkészítette Bálint Sándor bibliográfiáját. Változatos tematikájú tanulmányok száza és könyvek sora mutatja, hogy Bálint Sándor munkásságának másik területe a szeretett szülőváros, Szeged múltja és népelete volt. Méltán nevezik őt a legszögedibb szögedinek (Trogmayer Ottó), aki a kisstilú és méltatlan városvezetéstől elszenvedett sérelmei ellenére hűséges maradt a szögedi nemzethez. Szegeddel és a szegedi nagytájjal foglalkozó írásai közül legjelentősebbek: Szeged városa (1959), Szeged népe (1965), Szegedi példabeszédek és jeles mondások (1975), Tombác János meséi (1975), Szeged reneszánszkori műveltsége (1976). A Szeged-kutatás összegezése pedig a Móra Ferenc Múzeum gondozásában három vaskos kötetben megjelent monográfia: A szögedi nemzet (1976-1980). Bálint Sándornak köszönhető, hogy magyar városaink közül Szeged múltját és népeletét ismerjük a legjobban.

A hívő katolikus Bálint Sándor kereszténységét a lehető legtermészetesebb módon élte. Ez adott

(Folytatás a 14. oldalon.)

TÖKÉS LÁSZLÓ

Tisztelettel és szeretettel köszöntjük első ízben a Vezetők Lapja hasábjain a „temesvári hőst”, az erdélyi főcserkész és a nagyváradi református püspököt, Tökés Lászlót. Ő a hatodik püspöke a Királyhágó melléki református egyházkerületnek, amelyet 1921-ben alapítottak. Beiktatásán, május 8-án, sok ezren vettek részt. Az alábbiakban Tökés László beszédéből idézünk, amelyet a budapesti Nemzeti Sportcsarnokban tartott.

„Földre szállunk a hit és az ige elvont magasságából itt Közép-Európában, Kelet-Európában, ha kell Romániában. Magyarságunk és romániai állapotunk, közép-európai állapotunk egyaránt benne lüktet a mai igehallgatók figyelmében... és hirdetem, ... hogy feltámadunk. Hogy a feltámadás is földi értelemben ezt az állapotváltozást jelenti, ezt az utat, melyet meg kell tennünk elesett állapotunkból, mélységünkől eljutva Istenhez, eljutva Krisztushoz. Hirdetem ezt a megújulást, ezt a megbékélést ma este, s ha csodálkoznátok, hogy egy sportcsarnokban, nincs okotok rá, hiszen a megújulás nem a templomok elvont magasztos eszméje csupán, a megbékélés nem csupán bibliai frazeológia, teológusok zárt körre szűkülő tanítása. Ez a mi ügyünk a televízió, országhatárokon keresztül, nyelvek választó falain keresztül. Hirdetem Pál apostollal, hogy Istent kell megkeresnünk, hogy eljussunk, kijussunk ebből a testünkből, lelkünkből gúzsba kötő, sorainkat megosztó, érzéseinket és gondolatainkat megzavaró, mindennapi békeségünket feldúló tarthatatlan állapotból.

Az egységet jelképező templomba kell felseregelelnünk, Jeruzsálembe kell elzarándokolnunk, az atyai házhoz visszatérnünk, Krisztus szavát meghallanunk, a harang szavát, mely úgy zeng, mint a menyőki kis harang, de Európa legtávolabbi részére is elhat, mert nem akad el a bennünket elválasztó hallgatás falain... Áthallik a harang a határon. Áthallik és nem pöröl. A határ két oldalán lévő falba mind a harang szavának hullámhosszán sorakoznak fel és valóban elszellemiesül a határ. Mely oly rossz emlékeket ébreszt bennünk, most jelképévé válhat az összekapcsolódásnak.

... itt már jó ideje tart az ádáz tusa a megosztott társadalomban, hogy megint beigazolódjék, hogy ahol ketten vagyunk, ott három pártot alakítunk. De nemcsak a mi betegségünk ez, megosztottság jelei mutatkoznak túl a határon is, ahol szégyenletes események zajlottak... Társadalmunkban is, társadalmi meghatározottságunkban is meg kell hallanunk az ígét, mert ellenkező esetben az csupán ma-

laszt. Meg kell hallanunk és rá kell figyelniünk, hogy Istenre, hogy egymásra találjunk közösségeink megosztottságából.

... Megbékélni, ez a mi dolgunk és ez nem is kevés. Legyőzve az ellenségeskedés tébolyító erőit. Lebontani azt, amivel megterheltek szívünket, lelkünket, társadalmunkat, viszonyainkat. Ezt tesszük ma este is. Egységre jutni. S a határokon át kinyújtani egymás felé kezünket. Mondjuk ki bátran, ... megtanulni, pontosabban megszeretni a románoknak a magyarokat, a magyaroknak a románokat. Ilyen egyszerű és mégis milyen nehéz. Azt mondhatják sokan, hogy idealista szól belőlem. Azt mondhatják, hogy ez nem lehetséges. Azt mondhatják, hogy jó, jó. De azért mégiscsak, és sorjazhatnának az ellenérvek vég nélkül és a kétely vétót mond sok bátor reményűnkre. De még azt is kell mondanunk, hogy ami embereknek lehetetlen, az Isten számára lehetséges. Még azt is kell mondanunk, hogy saját erőnkől nem támadhatunk fel, de Isten megeleveníthet bennünket. És még hogyha belepusztulunk is, akkor sem mondhatunk mást, hogy feltámadunk. Hogy csak így élhetünk. Hogy csak erre haladhatunk. Nem a rajongás, hanem a józan valóság látás mondatja az ígérellel együtt, hogy ennek így kell lennie, hogy új teremtetésévé váljunk Istennek. Hogy megszülessen bennünk az óember romjain az új ember, hogy az új viszonyok mellé társuljon az e viszonyok között élő új ember, hogy Ádám az új Ádámban, Krisztusban szülessen újjá. A feltámadás földi és örökké való dimenziói közt ma este ezért imádkozunk. Amen.”

(Folytatás a 13. oldalról.)

neki erőt a megpróbáltatások elviseléséhez, ez biztosította lelkének derűjét. Krisztus békéje volt vele. A háború idején segített az üldözöttek bujtatásában. A háború után pedig a kereszténydemokrata párt tagjaként, képviselőként, politikusként is igyekezett a keresztény humanista eszmét a gyakorlatba ültetni. A mindinkább elaljasodó világunk azonban ennek hamarosan véget vetett. Életének ezekről az eseményeiről keveset tudunk. Érdemeivel — elentétben néhány pályatársával — nem dicsekedett. Ismerte, élte az Írást.

Hitem szerint halála után útja egyenes volt a Boldogságba. Ezért lehet példaképünk és — közbenjárónk is. A Tudós is, az Ember is.

(Leuven, 1989. július 21.)

JÁMBOR LAJOS BÁTÓL BÚCSÚZUNK

JÁMBOR LAJOS

(1919-1990)

A Veszprémből Szombathelyre került kisfiút a szigorú hírű premontrei gimnáziumba írták be szülei. Véltek, ez jót tesz az eleven, heterogén érdeklődésű, mindig vidám gyermeknek. Igazuk lett. A „nagyságos kanonok rend” tudós tanárai szeretettől áthatott szigorral irányították őt is az érettségi, a felnőtté válás felé.

Már diákkori élményei között is a cserkészettel találta legígéretesebbnek. Ízig-vérig cserkész lett. A premontreiek csapata a város, sőt a kerület legjobb hírű csapatai közé tartozott. Parancsnokuk, Hellebrandt Domokos úgy magyar órán, mint a cserkészletben izzó magyarságot plántált beléjük. Nagy élményük volt az a nyári tábor, ahol Herczeg Ferenc „Pogányok” című könyve megfilmesítése során ők is fiatal besenyő harcos mezben pajzzsal, kelevézzel statisztáskodhattak. „Történelmet játszottunk”, magyarázta lelkesen ötvenöt évvel később is.

Fiatalon őrsvezető, majd 16 évesen a korhatár előtt segédtiszt lett. Részt vett csapata válogatott tagjai között az 1933-as gödöllői jamboreen. Addigra már becenevén, „Szilaj Toncsi”-ként emlegették cserkészársai.

Polgári foglalkozásul, édesapját követve, a MÁV szolgálatába lépett. Mindenkor kifogástalan helytállását hamarosan MÁV főtiszti ranggal jutalmazták előljárói.

Az összeomlás, a háború vége, mint oly sok korabeli magyart, őt is Németországba sodorta. Ott családja egyesítésén fáradozott. Előbb az amerikai zónába került szülei és fiatalabb testvérei hollétét derítette fel, majd az angol fogságban lévő öccsét „ügyeskedte” ki egy hadifogoly-táborból.

A romokban heverő Németországban csodával határos módon — soha le nem törve — próbált különböző vállalkozásokkal egzisztenciát teremteni. Majd egy váratlan fordulatként jött hívásra a cserkészlet keretében megszervezett magyar fiatalság dél-bajországi irányítását vállalta a YMCA támogatásával. Aztán, mint annyian, ő is kezébe vette a vándorbot, Kanadába vándorolt ki.

Az Új világban ő is „kijárta a bevándorlók iskoláját”. Előbb a vasútnál próbálkozott (kitűnő távirás volt), majd kórházi alkalmazott lett. A közismerten „jókezű” ember végül is kiállítások rendezésében találta meg az érvényesülés útját. Vasszorgalommal fejlesztette cégét Ontario egyik legelismerettebb vállalkozásává.

A cserkészlet iránti szeretet küzdelmes éveiben is

változatlan lánggal égett szívében. Már a kora ötvenes években elvállalta a 20. Árpád Vezér csapat vezetését, és az akkortájt Torontóban tanuló jezsuita növendékek közreműködésével a szövetség egyik legtekintélyesebb csapatává fejlesztette azt. Több mint 20 esztendeig viselte gondját türelemmel, szeretettel csarkészeinek, akik ugyancsak szívükbe zárták mindig mosolygó, melegszívű parancsnokukat. Nemcsak jóságáért szerették, gyakorlati cserkész tudása is elbűvölő volt. Vállalkozó kedve, fizikai erőnléte még inkább imponált. 50. évén jóval túl, még maga vezette rovercsarkészeit vízesésekkel tarkított útvonalon kenutúrára.

A csapat után még nagyobb terhet vett magára. Kerületi parancsnok lett. Éveken át fáradhatatlanul járta Kanada magyarok lakta városait, üzleti útjait cserkészszolgálatokkal kötve össze. A kezdetben működő csapatok számát megkétszerezte. Mintaszerű ügyvezetéssel erőssé tette a kanadai V. Kerületet.

A hetvenes évek végén vállalta el élete legnagyobb és mondhatjuk legkedvesebb cserkészfeladatát: Fillmore gondozását. A „nagy építő”, Ubul bá nyomdokaiba lépett. Tábori Kórház, Őrsvezetők Háza, központi, konferenciák tartására is alkalmas „összkomfortos” épület jelzik alkotó készségét, képességeit. Gondnokot szerződttetett. Rendbe hozta a park kusza közigazgatását.

Aztán jött a végső behívó. Hisszük, hogy földi élete jutalmaként az Úr úgy fogadta: „Jól szolgáltál, jöjj be urad örömébe.”

Élete, munkássága világítótorony minden cserkész, de főként cserkészvezető számára. Ne higgyetek a kényelmes életet hirdető prófétáknak. Ne higgyetek azoknak, akik arra biztatnak, hogy magatok, családotok kényelme az első, és azután is csak módjával vállaljatok áldozatot másokért. Lajos Bát példázatok. Ő a közösségért élt. Egyéni érdekeivel nem törődve mindig kész volt az önzetlen szolgálatra. RIP.

Bodnár Gábor

KRISZTUS SZAVAI

„Szeressétek egymást, amint én szeretlek benneteket. Senki sem szeret jobban, mint az, aki életét adja barátaiért. Ha megteszitek, amit parancsok nektek, barátaim vagytok. Nem nevezlek többé szolgának benneteket, mert a szolga nem tudja, mit tesz ura. Barátaimnak mondalak benneteket, mert amit hallottam Atyámtól, azt mind tudtul adtam nektek. ...Ezt a parancsot adom nektek: szeressétek egymást.” (Jn. 15:12-17.)

BODNÁR GÁBOR BÁ BÚCSÚZTATÓJA JÁMBOR LAJOS TEMETÉSÉN

Kedves Lajos!

Emlékezni jöttünk ravatalodhoz, ide a Szent Erzsébet templomba. Emlékezünk! Nem búcsúzunk, mert szívünkben élsz tovább, míg a földi téren „letelnek hátralévő napjaink”.

Sohasem volt ilyen nehéz érzéseimet formába önteni. Most, hogy rólad szólnék, kísérleteim sorra csődöt mondanak, mert a Te életedet lehetetlen kor, alkotások és egyéb szempontok szerint felbontani.

Életed, tetteid oszthatatlan egésznek képeznek. Egyek veled a benned volt jósággal, a mindenki felé megnyilvánult mély emberségeddel és a cserkészlet alázatos szeretetéből fakadó fegyelmezettségeddel, mely utóbbinak annyszor voltunk tanúi.

Mindenki szeretett, mert Te is szeretted az embereket. Végtelen szeretetet sugároztál szüleid, testvéreid felé, akik rajongtak érted, akik számára „csodafiú” voltál. Jóság-özzönnel vetted körül feleségedet, aki éppen ezért — bár nyelvünket nem bírta —

végtelen figyelmességgel segítette cserkészkedésedet több mint negyven esztendeig.

Veled szívesen dolgoztak az emberek. Érezték, őszintén becsülöd őket. Ezzel a csodálatos készségeddel emelted negyven év előtt a 20-as csapatot a szövetség akkori első csapatává, ezért lett a kanadai kerület a legjobbak egyike, így építetted Fillmore-t minden magyar cserkész otthonává, hogy alkotásaidból csak a csúcsteljesítményeket említsem.

Mindezen túl törhetetlen optimizmussal párosult, hamiskás humorodra emlékezünk, amivel egy új terv megvalósítása során a jelentkező feszültségeket feloldottad. Mindig találó, időnként csípős „glosszáid” kitűnő villámhárítónak bizonyultak. Mégis, a kapott irányelveket mindig betartva, fényes példát szolgáltatál fegyelmezettségből akkor, amikor az engedelmesség nem a kor erénye. Amikor a kis kaliberűek úgy vélik, hogy az sérti az ember méltóságát.

Kedves Lajos! Példádat köszönjük. Útmutatásaidat magunkkal visszük. Szívünkben hordozzuk amíg csak élünk. Isten veled!

EMLÉKEZÉS JÁMBOR LAJOS BÁRA

Részletek Ádám Atya beszédéből, amit a temetési szentmisén mondott.

(A beszédet angolul mondta Ádám Atya nem csak Lajos bá felesége — Liddy — iránt való udvariasságból, aki nem tud magyarul, hanem az iránta való tiszteletből és hálából is, mert az ő hozzájárulása nélkül Lajos bá nem tudott volna olyan sok időt a cserkészetre szentelni. Liddy, mint mondta Ádám Atya, „a maga csendes módján megmutatta, hogy szeretni annyit jelent, mint elengedni”.)

„Három mondatban szeretném Lajos bá életét jellemezni, akiben egyik legkedvesebb és legjobb barátom gyászolom.

Lajos bá mindig ott volt, ahol kellett, mint hűséges barát, munkatárs, akire mindig lehetett számítani. Szavában lehetett bízni, mert nem volt benne képmutatás és készínőség. Készségesen segített, szolgált, mert „a cserkész, ahol tud, segít”. Nem volt benne éngörccs, nem kereste az elismerést, feltűnést. Sohasem tolakodott vagy erőszakolta rá véleményét másra. Ízig-vérig cserkész volt. A cserkészlet volt az élete; hitt a cserkészszemélyben. Életet akart ápolni és menteni, s ezt a cserkészeten keresz-

tül tette. Önfeláldozó és önzetlen szeretete példaképünk lehet.

Lajos bá mindig mosolygott, mert „a cserkész vidám és meggondolt”. Nem emlékszem, hogy valaha is levertnek, szomorúnak láttam volna. Nehéz elképzelni Fillmore-t Lajos bá mosolygó jelenléte nélkül. Tudott mosolyogni, mert békés ember volt. Békében volt magával; tudta, hogy jó úton jár. A szolgálatban találta meg élete értelmét. De békében volt az Istennel is. Lajos bának nem csak a neve volt Jámbor, hanem egész életét egy mély jámborság jellemezte. Vallásossága nem volt hangos, szíve mélyén imádságos ember volt. A tavalyi vk. tábor kezdő szentmiséjén nem gyóntattunk. A mise után huncut mosolyával megdorgált: „Na te aztán jó kitoltál (népiesebb kifejezést használt) velem. Gyónni akartam, s pont most fújtad le a gyónást.” Biztosítottam, hogy a záró szentmisén pótolhatja a rákényszerített mulasztást. Be is pótolta. Kibékült Teremtőjével.

(Folytatás a 17. oldalon.)

Gyarmati László dr.:

MOTIVÁCIÓ A CSERKÉSZETBEN

(Készült a 26. sz. tisztikonferenciára, 1990.)

Az előadás címében megtaláljuk a kiindulópontot meghatározó koordinátákat:

Motiváció = motiválás; indoklás, megokolás;
belső motiváció: a cselekvés ösztönzői, kiváltói;
cserkészet: az egészséges fejlődés és életrendezés elősegítése, ami a vezető számára egy feladatot jelent.

Ezt a feladatot mi vezetők csak akkor tudjuk teljesíteni, ha a cserekészek önkéntesen vállalják a cserkészmunkát. Ez viszont csak akkor történik meg, ha a cserekészletben jól érzi magukat és megtalálják mindazt, amit tudatosan vagy tudat alatt keresnek. Ezért figyelmeztet minden vezetőt BiPi „Ask the Boy”, kérdezd meg a fiút. Sik Sándor így fogalmazta meg: „A cserekészvezető át tudja élni éppen önzetlen szereteténél fogva a fiúk gondolkodását, érzelmeit, igényeit... Ennek a megérzésnek olyan élessé kell fejlődnie, hogy szinte előbb érzi meg a fiúk kívánságait, mintsem maguk előtt tudatossá válik.”

De ugyanezre hívja fel figyelmünket az új Magyar Cserkészszövetség országos elnöke, Surján László dr. az újonnan megjelent Vezetők Lapja 1989 októberi számában: „Figyelembe kell vennünk a mai kor gyermekének sajátosságait, érdeklődési területeit. A cserekészletnek ugyanis azt kell nyújtani a fiataloknak, amit másutt nem, vagy nem úgy kapnak meg, mint nálunk... A vezetőnek ismernie kell a fiatalok vágyait, érdeklődését, teljesítőképességét, teherbírását.”

Ezen gondolatokból kiindulva megkérlek benneteket, hogy munkacsoportokban röviden határozzátok meg, mik azok az érdeklődési területek, vágyak, amelyek az egyes korcsoportokban tartozó cserekészfiúkra és -lányokra jellemzőek. A közös munka eredményét a csoportok egymásután be fogják mutatni, s ezekről az alapokról indulunk aztán tovább.

Kb. 20 perces munka után a csoportok bemutatják munkájukat s megbeszéljük, hogy mi érdekli, mit szeretne csinálni a Kiscserkész, Cserkész, Rover és a Vezető korú gyermek ill. ifjú korú fiú és lány. Mint ahogy a csoportok a munka közben megfigyelhették az egyes gyermek és ifjú, az egyén érdeklődése, vágyai, igényei különbözők, változók, s a vezető nem könnyű feladatra vállalkozik, ha mindent figyelembe akar venni. Arról nem is beszélve, hogy lehetnek olyan érdeklődési területek is, amelyek nem tartoznak a fogadalom és cserekész törvények által megszabott keretek közé.

A kor, érettség éppen olyan befolyással lehet az érdeklődési körre, vágyakra, elképzelésekre, mint a környezet (barátok), az anyagi és technikai lehetőségek s a tömegkommunikációs eszközök.

Az igények sokoldalú megnyilvánulása, az érdeklődési körök változatossága szükségessé teszi, hogy a cserekészlet célkitűzéseinek megfelelően keressük azokat az alapokat, amelyekre munkánkat felépíthetjük. Ezzel eljutottunk a bennünket érdeklő motivációtan területére, amely az emberi viselkedés, cselekedetek mozgató erőivel foglalkozik s ma már egy egész tudományágazat.

Az emberi viselkedés illetve cselekvés kiváltó okai a gyakorlatban különösen azokat érdeklik, akik az

(Folytatás a 16. oldalról.)

Lajos bá sohasem tartott haragot. Voltak, akik félreértették, voltak, akik megbántották, voltak, akik gorombák voltak vele, voltak, akik kihasználták, de Ő sohasem tartott haragot. Persze, néha Ő is feldühödött, a türelmét is elvesztette, kiáltott is egy nagyot, de a mosoly, a béke hamarosan visszatért arcára és szívébe is. Nagyon gyakran mondta nekem, miután valakivel nézeteltérése volt: „Jancsika, aki haragszik, annak nincs igaza”. S ezt az elvet nem csak hangoztatta, hanem élte is.

Testvéreim! Számunkra a halál nem vég, hanem egy új, az örök élet kezdete, amint a mai szentmise prefációja mondja „Híveid élete, Urunk, nem végződik be, csak átváltozik, és amikor a földi tartózkodás háza szétesik, a mennyben készen vár az örökké tartó hajlék”. Jézus Urunk tanítása szerint a szeretet nyitja meg az örök élet kapuját. Bízom és hiszem, hogy Lajos barátomat tárt kapu fogadta és szeretettel ölelte keblére az irgalmas és igazságos Bíró, mert Lajos szeretett és jó munkát végzett. Remélem, hogy a fiatalabb nemzedék felveszi az önfeláldozó és önzetlen szolgálat fáklyáját, amit a mi szeretett Lajos bánk haláláig magasan hordott. Isten legyen örök jutalma.”

Lajos bá földi maradványait áthelyezték egy másik, a városhoz közelebb eső temetőbe: Park Lawn Cemetery, Section K, E 1/2. 2845 Bloor Street West, Toronto.

embereket vagy nyugalomban akarják tartani, vagy őket, különböző meggondolásból, bizonyos tevékenységre serkenteni.

Közismert a római császárok elképzelése, hogy a népet kenyérrel és cirkuszi játékokkal, „panem et circencs” — mint ahogy ők gondolták, az emberi alapigények kielégítésével — lehet a szolgátságban tartani.

A káder és személyzeti vezetők képzésében is nagy szerepet játszik a munkavállalók igényeinek meghatározása. Ennek ismeretében és kielégítésével remélik a munkavállalókat jobb teljesítményre készíteni abból az elgondolásból kiindulva, hogy amennyiben lehetőséget adunk a vágyak és igények kielégítésére, az egyén viselkedése az általunk kívánt irányba terelhető. Ez a beállítottság, különösen ha anyagi érdekek diktálják, nem teljesen veszélytelen, mert gyakran manipulációhoz vezethet, mint ahogy a különböző eladástechnikai trükkök (reklámok) mutatják.

Ezzel szemben a mi feladatunk, mint a bevezetőben meghatároztuk, az egészséges fejlődés és életrendezés elősegítése. Éppen ezért felelősségünk tudatában nem manipulálni akarunk, valamilyen terméket eladni, hanem élni és cselekedni hagyni a cserkészeket úgy, hogy ez a lelki és testi fejlődésük hasznára váljék. Ahhoz, hogy ezt lelkiismeretesen végre is tudjuk hajtani, ismernünk kell a fejlődő emberke (egyéniség) alapigényeit a gyermekkortól a felnőttkorig, s átgondolni, hogy miben és hogyan lehetünk az egyéniség kibontakozásának nehéz feladatában a segítségére.

Két amerikai lélekbúvár, Gordon W. Allport és Abraham H. Maslow munkássága alapján megpróbálunk egy útmutatót adni s összefoglalni mindazokat a megállapításokat, amelyek bennünket különösen érdekelhetnek.

Előrebocsátom, hogy amit összefoglaltam, azok az én elgondolásaim, eddigi tapasztalataim tükröi. Ajánlom azoknak, akiket ezek a problémák részletesebben érdekelnek, tanulmányozzák az eredeti munkákat. A saját tapasztalataik alapján egészítsék ki az én összefoglalómat. Munkámat egy gondolkodási folyamat elindítójának szántam.

Az egyéniség fejlődésének belső motivációja

Az egészséges és a társadalom számára értékes egyéniség fejlődését leegyszerűsítve 4 fejlődési területre osztom, amely megfelel a cserkészmunkára jellemző korcsoportok beosztásának is. Természetesen

minden csoportban figyelembe kell vennünk az előző és utána következő csoportok követelményeit is. Az egyéniség fejlődésének feladatai:

1. A képességeink egészséges kifejlődése. — Kiscserkészlet kor
2. Az érzelmi világunk pozitív feltöltése. — Cserkészlet kora
3. Önmagunk felfedezése és megismerése. — Rover kor
4. Az egyéni életcélunk (hivatás) megvalósítása. — Vezetőkor.

Ezt a négy feladatcsoportot, a hozzájuk tartozó tudatos vagy tudat alatti motivációt, a felmerülő problémákat s a cserkészlet lehetőségeit és feladatait jó, ha ismerjük.

Eltérően az előbb említett római császároktól ma már tudjuk, hogy az embereknek nemcsak kenyérre és cirkuszi játékokra van szükségük. A motivációtanból ismerjük, hogy azt a belső állapotot, amely a személy cselekvését vagy gondolkodását elindítja (indukálja) motívumnak nevezzük. A legősibb és legalapvetőbb motívumok az élet fentartását biztosítják s általában hiány- vagy szükségérzetnek nevezzük. Ide tartoznak a biológiai és élettani hiányérzések, mint pl. éhség, szomjúság, fáradtság éppen úgy, mint a testi és lelki biztonság szükségé. Az embereknél a fejlődési és érettségi foktól függően a cselekvés és gondolkodás kiváltói lehetnek egyenként vagy kombinálva, tudatosan vagy tudat alatt, megfontolva vagy reflexszerűen:

a szükséglet	
az igény	T
a kíváncsiság, érdeklődés	U
az érdek	D
a vágy	A
az elképzelés	T
a meggyőződés, beállítottság, ideál	

Ezek azok a belső mozgató erők, amik az egyén és egyéniség fejlődését a környezet segítségével, vagy éppen hátráltatásával, a körülményeknek megfelelően, lehetővé teszik. Ezeknek ismeretére építhetjük a munkánkat még akkor is, ha a megjelenési formájuk az első pillanatban nem átláthatók. Az ismeretek fontosságára már BiPi felhívta a figyelmünket: „Az ifjúsági munka sikeréhez vezető első lépés az, hogy a fiúkról általános és az egyes fiúról beható ismeretekkel rendelkezünk.”

Belső motiváció	Tartalom	Problémák	A cserkészlet lehetőségei és feladata
<p>Biológiai és élettani alapigények, mint az egészséges fejlődés alófeltételei.</p> <p>Biztonságérzés. Megbízható tartós emberi kapcsolatok vágya.</p> <p>Az élmények keresése. Önmagunkat és a környezetet felderíteni. Megérthető és feldolgozható élmények fejlesztésén hatnak. Benyomások terhelően.</p>	<p>A testi kiegyensúlyozott állapot, jó érzés (táplálkozás, ruházódás, pihenés, tisztaság).</p> <p>Az életfeltételek anyagi és területi biztosítása. A mozgásszabadság, érdeklődés, kíváncsiság kielégítési lehetőségei.</p> <p>Fizikai és lelki biztonságérzés. Megelégedettség. Védelem veszélyekkel szemben, szeretet, megbízhatóság, bizalomérzés, megértő beszéd-társ és felfogható környezet.</p> <p>Példaképek egy kiegyensúlyozott és megelégedett életbeállítottságról. Testi, lelki, környezeti, családi és társadalmi harmónia.</p> <p>Először önmagunkat (az egyes képességeket) a lehetőségeket és határokat megismerni (beleértve a szekszualitást is) próbálkozással, cselekvéssel az emberi kapcsolatok és kommunikáció segítségével. A kornak és érettségnek megfelelő élmények elősegítjük az aktív és önálló gondolkodási és cselekvési készséget — sikerélmény! Megterhelő benyomások helyett (TV), átélhető és feldolgozható élmények.</p>	<p>Fejlődési visszamaradottság, betegségi hajlam. Félelem, agresszivitás.</p> <p>Ügyetlenség, túlzott aktivitás, nyugtalanság.</p> <p>Bizalmatlanság, lelki elszegényedés. Az emberi kapcsolatok zavara. Bizalmatlanság önmagunkkal szemben. Önbizalomhiány. Türemlenség, előítélet, vonzódás szélsőséges csoportok felé.</p> <p>Élmények hiányában testi és lelki elmaradottság. Túlterhelés esetén tehetetlenségi érzés. Az önbizalom elvesztése. Deorientáció. (Tájékozatlanság.) A kezdeményezőkészség elvesztése, csökkenése. Büntudatérzés. Apátia, szomorúság. Menekülés a valóság problémái elől egy álomvilágba. Testi és lelki kábítószerrek. DROG!</p>	<p>A szükségletek biztosítása (kirándulás, foglalkozás, tábor).</p> <p>A képességeket fejlesztő cselekvésre biztítás és a kereteinek biztosítása. Testi ügyességek, megfigyelés, barkácsolás, öntevékenység stb. Lehetőség fizikai játékokra (tombolás).</p> <p>Megértő, elfogadó emberi kapcsolatok kialakítása. Bizalmi légkör biztosítása. Biztonságérzés megteremtése. Védelem. Kiegyensúlyozott vezetői példakép.</p> <p>(Figyeljünk arra, hogy túl fiatal és idős vezetők hajlamosak az egyéni bizonytalanságból fakadó intoleranciára.)</p> <p>Az érettségnek, testi és lelki teherbírásiának megfelelő élmények biztosítása.</p> <p>A tudásnak és képességeknek megfelelő (participáció) részesedés a közös tervezésben, cselekvésben.</p> <p>Az érzelmi világ aktiválása (mese, monda, dalok, tradíciók, színjátszás, játékok, táncok stb.)</p> <p>A kaland- és romantikavágy kielégítése. A kezdeményezőkészség elősegítése és fejlesztése. Az alkotókészség fejlesztése (barkácsolás, tábori építmények, használati tárgyak, ajándékok).</p> <p>Megfelelő felvilágosítás, informálás a reális helyzetről és problémákról, az érettségnek és teherbírásiának megfelelően.</p> <p>Lehetőség (közös) a képességeknek és tapasztalatoknak megfelelő feladatok megoldására.</p> <p>A vezető szilárd, de flekszibilis álláspontja mint megbízható támpont.</p> <p>Készleges segítségnyújtás az önismeret és „világismeret” nehéz megvalósításánál. Baráti segítség a konfliktusokkal való birkózásban.</p>
<p>A tudás (valamit felfogni, megérteni) igénye. Az összefüggések felismerése. Az élet értelmének, az egyén feladatának megértése lehetővé teszi a céltudatos cselekvést.</p>	<p>Az elképzeléstől a realitáshoz vezető út megtalálása.</p> <p>A közvetlen és tágasabb környezet realitásainak elemzése és feldolgozása.</p> <p>Az ok és okozat összefüggéseinek keresése, megértése mint a megfelelő tevékenység előfeltétele.</p> <p>A logikus és megérthető magyarázatok igénye. Mi? Miért? Milyen céllal? Milyen követelményeket támaszt velem szemben?</p>	<p>A mai világban a közvetlen és tágasabb környezet problémákkal terhes. A világ változásának dinamizmusa lélektelítő. A tradíciók és emberi értékek állandó mozgásban vannak. Tájékozatlanság, megbízható támpontok hiánya. Konfliktusok, tanácstalanság. Álomképek csalogatása (TV, reklám stb.) alaptalan és reálismentes követelésekhez vezethet. Protestáltáspont. Nosztalgia. Menekülés idegen kultúrkörökbe.</p>	

Belső motiváció	Tartalom	Problémák	A cserkészlet lehetőségei és feladata
<p>A valahova tartozás, öszszetartozás igénye. Szociális igény, közösségi biztonsági vágy.</p> <p>Elsimertség az egyén számára fontos csoporttól.</p>	<p>Igény az elképzelésemnek megfelelő közösségbe tartozni. Pajtások, barátok, cimborák megtalálása. A választott csoportban megfelelő szerepet betölteni.</p> <p>Az élet problémáival nem egyedül küszködni, különösen a családi kötelekkel lazulásakor.</p> <p>Megértési vágy.</p>	<p>A gyermek és ifjú életében sorsdöntő lehet, hogy milyen csoporthoz kapcsolódik, s a csoport milyen feltételeket (bátorságróla) szab.</p> <p>A csoport „követelményei” befolyásolhatják az egyén további fejlődését.</p> <p>Bandák alakulhatnak a közösségi (családi) léttől eltérő törvényekkel, mint a gyermek és ifjúsági büntözési példák mutatják.</p> <p>A csoport normáitól megszabadulni nagyon nehéz, mert kitartóssághoz vezet.</p>	<p>A cserkészlet lehetőséget ad a közösségi igény kielégítésére, pajtások, barátok szerzésére. Mindenki együtt él, közösen játszik, tevékenykedik, dolgozik. A szociális különbségek feloldódnak (egyenruha). Ezzel lehetőséget adunk a közösségi felelősségérzet fejlődésére, segítjük a szocializációs folyamatot. Lehetőséget adunk a pozitív életcélok keresésére és megtalálására (10 törvény).</p> <p>Mindenki egyért — egy mindenkiért.</p>
<p>Igény önmagunk értékének felismerésére. Önmagunk megismerésére és elismerésére. Az önmagunk elismerése lehetővé teszi az önbizalom fejlődését.</p> <p>Biztonsági érzést ad, hogy hasznos tagjai vagyunk a közösségnek.</p>	<p>Igény önállóságra, függetlenségre, autonómia-ra. Az egyéni felelősség átvételének kipróbálására, a melléfogások kijavítására és a nehézségek legyőzésére.</p>	<p>Az önállóságra való törekvés konfliktusai elhamarkodott és megfontolatlan cselekvésekhez vezethetnek.</p> <p>A szülői ház korai elhagyása. Korai élettárs és szexuális kapcsolatok keresése.</p> <p>Önmagunk keresése idegen kulturális, vallási és társadalmi (politikai) keretek között. Politikai utópia. Az egyéniség fejlődésének kriticizmise öngyilkossághoz vezethet.</p>	<p>Az akarat és kitartási készség erősítése. Lehetőség-adás, megfelelő körülmények között, az egyéni elképzelések és képességek kipróbálására. Mindenki tud valamit, ami a többiek hasznára lehet. Az önbizalom fejlesztése elvezethető feladatokkal. Az érzelmi világ erősítése. Minden probléma fontos, ha az illető úgy érzi. Megértő tanácsadás, segítség. A konfliktusok megoldása a barátok segítségével ITT és MOST!</p>
<p>Az elfogadható és elérhető ideálok igénye. Az életünk értelmének keresése.</p>	<p>Kételem a hagyományok és eddig elfogadott értékekkel szemben. (Új) elfogadható és elérhető értékek keresése; etikai, erkölcsi, vallási, művészeti, politikai, társadalmi stb.</p> <p>Az emberi együttélés új formáinak keresése.</p> <p>Az emberi rendeltetés „magasabb” jelentőségének keresése a mindennapi problémák racionalizmusával és materializmusával szemben.</p>	<p>Az „ideálok” és értékek inflációja a modern világban. Tájékoztatósi problémák bizonytalansághoz vezetnek. A „teljes biztonság” keresése, csatlakozás szélsőséges csoportokhoz, amelyek ezt kínálják. Szekták.</p> <p>Frustráció — agresszivitás.</p> <p>Hajlam erőszakos változások provokálására. Politikai és társadalmi szélsőséges csoportok alakulása.</p>	<p>Megbízható, megérthető és elfogadható ideálok és példaképek adása. A vezető személyes példaképe, készsége és helytállása a problémákkal szemben. Buzdítás és támogatás a kritikus időkben. A figyelmet a lelki „életrendezés” elősegíteni. Az istenkeresők segítségére lenni. Segítségnyújtás a tudatos hívőség kiépítésében. A vezető mint összekötő az ifjú és a lelkiatya között.</p>
<p>Vágy az élet (társadalom) alakításában aktívan részt venni. Az egyéni képességek, tapasztalatok, tudás és ideálok átadásának igénye.</p>	<p>Készséggel rendelkezésre állni, a közösség, a társadalom, az élet alakításában, a problémák megoldásában, s a felelősség-vállalásban (demokrácia). A konstruktív és alkotó tevékenység készsége. Felelősségérzet a jövő alakulásával szemben. Készség az egyéni érdekek háttérbeszorítására. Vágy és készség tartós kapcsolatok felvételére és a velejáró felelősség tudatos átvételére (csaladalapítás).</p>	<p>Megfontolatlan és célnélküli aktivitás (szabadidő).</p> <p>Utópisztikus álmódor az egy ideális világról és társadalmi formákról.</p> <p>Passzivitás, depresszió, felelősségi érzés.</p> <p>A tanulmányok félbeszakítása. Céltalanság. Féltelen a tartós kapcsolatoktól.</p>	<p>Lehetőségadás megfontolt, célszerű és kerszerűílt feladatok elvégzésére (táborozások, stb.). Az egyéni képességek határainak vesélytelen megismerése és a hasznos cselekedetek (munka) gyakorlása.</p> <p>A realitások időbeli felismerése, az azokhoz szükséges hozzáállás és a nehézségleküzdés képességének fejlesztése. Tréning.</p> <p>Harcolj önmagaddal és szolgáld felebarátodat!</p>

Remélem nem fárasztottalak túlságosan benneteket a lélekbúvárok tudományával, de az emberi fejlődés motívumainak ismeretében könnyebben megtaláljátok a cserkészmunkának a kornak és érdeklődésnek megfelelő elemeit, amely segítségével vonzó, érdekes s eredményes munkát tudtok végezni, s ugyanakkor a helyes hangot is. Sík Sándor már az 1925-ben írt könyvében is foglalkozik a motívumokkal, de a vezető szemszögéből, s egyben megmutatja azt a „tudománymentes” utat, amely mindnyájunk számára járható:

„A parancsolás motívumait kell megtisztázni a nevelőnek. Megértés a fiúkkal szemben, átárzása, átélése igényeiknek, vágyaiknak, tisztelet a fiúk egyénisége, az Isten e gyönyörű, fejlődő gondolata iránt és szeretet, jóakaró szeretet. Aki ezekből a motívumokból merít nevelői munkájában, az meg fogja találni a parancsolás helyes hangját is.”

Befelyezésül szeretném a figyelmeteket felhívni arra a tényre, hogy a cserkészlet nem csak az egyénnel, hanem a társadalommal szemben is felelősséggel tartozik. A világ alakulása, a környezetünk beállítottsága elősegítheti vagy hátráltathatja a munkánkat, s ezzel mindenkor szembe is kell nézni. De ugyanakkor tudatában kell lennünk annak is, hogy minden magyar cserkész azért dolgozott s dolgozik önmagán s a közösségben, hogy ha kell, hazájának szolgálni tudjon. Különösen a mai időkben van erre szükség, mint ahogy Borbándi Gyula „A harmadik köztársaság esélyei” című tanulmányában olvashatjuk:

„Mindenekelőtt azonban az embereknek kellene megváltozniok, magatartásuknak, viselkedésüknek,

etikájuknak, erkölceiknek a családban, munkahelyen, a társadalmi érintkezés fórumain. Az egyén reformja nélkül nagyon nehéz lesz a nép és nemzet reformja. Persze ez nem érhető el rendeletekkel és törvényekkel, nem valósítható meg még heteken vagy hónapokon belül. De a feladat elkerülhetetlen, elkezdeni pedig halaszthatatlan. Az egyházaknak, az iskoláknak, ifjúsági szervezeteknek (köztük az újjáéledt cserkészletnek), a kulturális intézményeknek bőven kínál munkát a lelkekben és erkölcsökben történő kiigazítás, javítás és orvoslás.”

Ezen feladat vár mindenkire, aki a Hungária jelvényt és Magyarország sorsát a szívében viseli. Lehet-e ennél nemesebb motívációja a cserkészmunkánknak?

Adja meg a Jóisten, hogy jó munkát végezzünk! Zürich, 1990. február 20.

Forrásmunkák:

Allport G.W.: *Pattern and Growth in Personality.* Gestalt und Wachstum in der Persönlichkeit. Anton Hain Verl. 1973.

Baden Powell: *Aids to Scoutmastership.* Pfadfinderführer. Polygraphische V. Zürich 1963.

Borbándi Gyula: *A harmadik köztársaság esélyei.* HITEK, II. évfolyam, különszám, 1989. december 20.

Maslow A.H.: *Motivation and Personality.* Motivation und Persönlichkeit. Walter. V. 1977.

Sík Sándor: *Magyar cserkészvezetők könyve.* Magyar Cserkészszövetség 1925.

Surján László: *A cserkészmozgalom mai feladatai.* Vezetők Lapja, I. (XXIV.) 1. szám, 1989 október.

JELES MONDATOK — CSELEKVÉSI NORMÁK (Részlet)

2. Politikáról, vallási ellentétekről más meggyőződésükkel nem kezd beszélgetést. Adott esetben a szellem fegyvereivel, szenvedélyességgel, személyeskedés és meddő vitatkozás nélkül mondja el, esetleg terjeszti meggyőződését, de mindenkor tisztelven másokban is az elvűséget és iparkodván beleélni magát a más meggyőződésük gondolkodásába. (45. o.)

4. Állandóan erősíti magában a szociális felelősségérzetet és nem szűnik harcolni önmagában az osztály-előítéletek ellen. (46. o.)

5. Móját ejti (személyes megtapasztalás, tanulás, olvasás, előadások, stb. útján), hogy minél alaposabban tudományosan megismerkedjék a szociális problémák alapvető tényeivel és a megoldásukra vonatkozó minden-irányú eredményekkel. (46. o.)

6. Szenvedélyes odaadással mélyed el hivatásának szakszerű tanulmányozásában, hogy minél kitűnőbb szakember váljék belőle. Igyekszik minél szélesebb általános műveltségre szert tenni, nyelveket tanulni, kritikával olvasni, stb. (46. o.)

7. Kötelességének lelkiismeretes teljesítése után fennmaradó idejének egy részét a magyarság javáért való önzetlen munkára fordítja. (46. o.)

8. Minden lehetőt megtesz, hogy magából és másokból kiirtsa a léhaságnak, a cinizmusnak, a mindenből gúnyt-űzésnek, a semmit-komolyan-nem-vevésnek, az elmélyedéstől való irtózásnak szellemét. (46. o.)

9. Férfias öntudatossággal vállalja a nemi élet terén a keresztény erkölcs követeléseit. Önmagában és másokban felveszi a harcot a beteg és gyilkos korszellemmel. (47. o.)

A SZABADSÁG HAGYOMÁNYA A MAGYAR TÖRTÉNELEMBEN, POLITIKÁBAN

A nemesi jogokat az 1222-es Aranybulla előtt Európában csak 7 évvel előtte foglalták Angliában össze, Verbóczi Hármaskönyvét minden uralkodónak el kellett ismernie, a Habsburg-kori törvények csak az egyes megyékben megtörtént kihirdetés után léptek érvénybe. Eddig a formai-jogi különlegesség. Mind ezzel párhuzamosan tele van a magyar jogtörténet olyan percekkel, törvényekkel, országgyűlési határozatokkal, melyek a nemesi szabadsággal foglalkoznak.

Politikailag az ún. parasztháborúk (czekben a vidéki kis- vagy középnemesség éppúgy részt vett, mint az alsópapság), a törökkori függetlenségi mozgalmak, beleértve Thökölyt, Rákóczit, majd 1848-at és 1956-ot, és ami ma zajlik Magyarországon, mind történelmi különlegességek, melyek, mint összkép, jellegzetes magyar jelenség.

Másik különlegesség — amit csak akkor lát az ember, ha nem Magyarországon él — a népművészet ill. a magyar népi kultúra arányai ill. mondni valója. A tánclépések robbanók, teljesen nyújtott lépések (a német területen sétálás, keringőzés csak a favágók táncai robbanékonyak, a szlávoknál vagy kis lépések, mint a kolonál, vagy lapos, alacsony mozgás, mint sok orosz táncnál stb.). A német terület népdalai megmaradtak a lírai képeknél, a magyar népdal a lírai képből indul ki és átcsap egy feszültség elmesélésébe, hasonlóan sok orosz népdalhoz.

Folytathatnám a példákat, de inkább az okokat keresem ill. azokat szeretném bemutatni, melyeket találtam.

Mindvégig két nagy társadalmi tömb alkotta a magyarságot — egyik a nemesség, a politikai vezetőréteg, másik a jobbágyság a parasztsággal.

A nemesség minden tagja kezdettől kezdve közvetlenül a királynak volt alárendelve — ellentétben más rendszerrel, amelyik az ún. feudális piramis rendszerében volt tagolva: nemes-báró-gróf-herceg-király. Jogilag megmaradt a nemesi közvetlenség Magyarországon végig, de gazdaságilag végbement egy differenciálódás a kisnemestől a főnemesig, de a kisnemesség olyan számos volt, hogy mindvégig meg tudta őrizni státusát akkor is, ha mezítláb karddal az oldalán szántott (mint ahogy egy múlt századi vicclap karikatúrázta). Ez az ellentét: egyrészt közvetlen az urakodótól való jogi függés, másrészt a paraszti vagy sokszor jobbági szegénység kényszerítette a nemesi tömeget a szabadságért való harcra. Ez a tradíció megmaradt azoknál is, akik a törökvilág után és a Bach-korszakban elszegényedtek és tisztviselői állást vállaltak ill. tanultak, és a múlt

században kialakuló értelmiség zömét adták. Ide tartoznak a testőr-írók, akik egyrészt szintén nemesek voltak, másrészt az elmaradottság, az uralkodó ház ill. annak államrendszere ellen ágáltak tollukkal.

Számomra itt jön egy új, jellegzetesen magyar tradíció: aki tanul, értelmiségi lesz ill. tanulja a magyar irodalmat, az egy politizáló irodalmat tanul, mely kérdésessé teszi kora viszonyait. Minden modern szabadság gondolat ennél az elemnél kezdődik. És ha tovább szemlélem a magyar irodalmat, akkor minden regény, minden költszet mögött ott van a történelmi, politikai téma. (A Faust éppúgy tiszta emberi téma, mint ahogy a Buddenbrocks tiszta család, ellentétben a magyar kultúrában Az Ember Tragédiája történelmi dimenziókat hoz, vagy mint családregény a Kőszívű ember fiai történelmi regény.)

Mi van a jobbágysággal és parasztsággal?

Épp úgy kizsaroltak és földhözragadtak, mint a német vagy a francia kultúrterület parasztjai, jobbgyai, vagy gondoljunk csak a török alatti dupla adózásra.

A földhözragadtaknak volt egy ellen-példájuk — a pásztorok. (A német nyelv csak egy pásztor kifejezést ismer, hogy milyen pásztor, azt ki kell egészíteni: tehén-pásztor, ló-pásztor; ellentétben a magyar nyelv mindenfajta pásztort külön szóval tud megnevezni, ami elterjedt, állandó pásztorkodásra vall.) Volt tehát végig a magyar történelemben minden faluban, minden birtoknál egy hasonló szegény, sokszor éppoly rongyos ember, mint a jobbágy vagy a paraszt, aki szabadon vándorolt, aki tavasztól őszig kint volt a pusztában, a tölgyerdőben és — látszólag — a maga életét élte mindennapi ellenőrzések, munkahajszák nélkül. Olyan emberek, akikkel minden földhözragadt tudta magát azonosítani (ellentétben a nemesekkel, akiknek dolgai „az urak dolga” volt.)

Szerintem ez az állandóan ismétlődő kép ill. a mindenkori találkozás a pásztorokkal nem engedte „természetesnek” venni a röghözkötöttséget. A kötöttség ellentéte, a szabadság ott kísértett mindig.

Tovább nem akarom fűzni gondolataimat — van ugyanis még egy mélyebb dimenzió — egyrészt a vezetők számára szeretném érthetőbbé tenni azt, ami magyar furcsaságnak hat, másrészt a fiatalok figyelmét szeretném olyan kérdésekre felhívni, melyek törvényszerűsége nincs kiderítve és nagyon sok kutatási kérdést, területet rejt magában.

Jó munkát!

Dr. Neogrady Béla cst.

SÍK SÁNDOR ELEMZI ARANY JÁNOS EGYIK VERSÉT

Sík Sándor *Esztétikájában* a költői nyelvről megállapítja, hogy egyszerre négy síkon hat. Ezt a négy-színű hatást mutatja be az Arany-versen.

A művészi nyelv éppen abban különbözik az egyszerűen csak közölni akaró közönséges beszédétől, hogy a közlésen túl muzsikál is, szuggerál is, képzeletet is mozdit. A szóművészet lényege: hatni a gondolattal, de nem mint gondolattal, hanem mint gondolati zenével, képpel, hangulattal. És: hatni a gondolatra, de fülön, képzeleten, érzelmeken át.

Arany János *Sejtelek* című négysoros versikéje Hátrahagyott Munkáinak Rögtönzések, tréfák, sóhajok feliratú részében található, az *Évnapra* cím alatt összegyűjtött születésnap-i rögtönzések utolsó darabjaként. A költő ezt a kis remeket 1882. március 2-án, hatvanhatodik születésnapjára írta.

*Életem hatvanhatodik évébe'
Köt engemet a jó Isten kévébe,
Betakarít régi rakott csűrbe,
Vet helyembe más gabonát cserébe.*

Jelentéktelen rögtönzés, kedves, öreguras tréfa, semmi több! — mondaná az ember első tekintetre. Ha azonban alaposabban belemerülünk ennek a négy igénytelen sornak vizsgálatába, lassankint rájövünk, hogy ez a kis vers a maga nemében tökéletes remekmű, amely sokkal többet tartalmaz, mint sejtenők. A következőkben szeretnék leásni ennek a kiterjedésében oly szerény kis műnek alsóbb rétegeibe, és így felszínre hozni a majdnem semmitmondó felszín alatt rejlő értékeket. Vezetőm ebben a munkában egyedül a nyelvi forma lesz, amely a maga egyes sugaraival voltaképpen egyedül képes megvilágítani a műnek szerényen elrejtőző értékeit.

A felszín ennyit mutat: Egy öregúr a halálra gondol; úgy érzi, hogy a következő évben meghal, és az élet napirendre tér felette. Ennyit mond a vers, ha csak a mit kérdését teszem fel vele szemben. Ha azonban a hogyan oldaláról is vizsgálom, mindjárt feltűnik a költemény verstani különossége; mindekelőtt a négyes rím. Mire való ez a furcsa, elavult, különösen, szinte komikusan ható forma? Ha engedem magamra hatni a verset (természetesen hangosan olvasva), azonnal észre kell vennem, hogy a költő éppen ezt a furcsa, ezt a komikus hatást akarja elérni. A négyes rím ma mesterkélt játék — de hiszen a költő éppen ezt akarja: játszik a halál gondolatával. Négyes rímben írni költői tréfának hat:

a költő tréfálkozik a halállal. Ezt a játékosságot még jobban aláhúzzák a háromszótagos, kínrímre emlékeztető rímek; főképp a második rímpár (csűrbe-cserébe) szinte bohócosan csilingel. Ez a játszi hang azonban valami nagyon komoly dologra mutat rá. A költő azzal játszik, ami minden, csak nem játék. Azzal tréfálkozik, ami a legkomolyabb: a halállal. Ez a jókedv, a szó betű szerinti értelmében, halálos komolyságot takar; ez az igazi „mosoly könnyek közt”: a mély humor.

De honnan ez a humor? Honnan meríti erejét az öregedő költő, hogy ilyen felülről nézzen a halálra? Megfelel erre a kérdésre a költemény képeinek jellege: a kévekötés, a csűr, a betakarítás, új magvetés. Ezek a földművelő, paraszti életképek ellenállhatatlanul a falusi magyar lelki világának levegőjét éreztetik. Csakugyan: a magyar paraszt a maga józan, csendes, szemlélődő bölcselkedésével ilyenféle rendületlen nyugalommal, tréfára hajló (de persze valójában igen komoly) lekicsinyléssel emlegeti a halált a maga közmondásaiban, tréfálja ki a maga meséiben. Arany, a „népi sarjadék”, vérében, gyermekkori emlékeiben, öregedő szüleinek tűzhelye mellől hozta magával ezt a fölényes-humoros halálfilozófiát. Ezért is szól a halálról a népdal hangján, a népdal ritmusában, háromütemű tizenegyes sorokban (*b e-takarít / r é g i rakott / c s ű rébe*, mint *Az Alföldön juhászlegény vagyok én*).

Azonban Arany gondolkodását, Arany lelkivilágát nyilván csak nagyon csekély mértékben határozza meg népi származása. A Dante, a Bolond Istók, az Enyhülés, az Őszikék költője természetesen egyebet is gondol, mást is érez a halál arca előtt, mint a falusi padkán pipáló, sütkérező öreg paraszt. Ez a négysoros vers ebből a többlől is megmutat valamit. A jó Isten kévébe köti: tehát nem lesz egyedül, — ott, ahova menni kell, mások is vannak, sokan vannak; régi, rakott csűrbe takarítja: nem most történik először ez az eset, és nem is utoljára: vet helyére más gabonát cserébe; ez a más gabona, ha majd ki-sarjad, nyilván megint csak így fog jární, az is csak kévébe köttetik, és a régi csűrbe kerül. A cserébe szó, amely látszólag henyn, csak a rím kedvéért áll a sor végén, talán a legfontosabb szava a versnek: ez szuggerálja a dolog folytonosságának, nemzedékek kicserélődésének, természetes megismétlődésének sejtetését. Világtörvény munkál itt; ugyanaz a világtörvény, amely a Magyarokhoz írt költemény végén nyugtatja el Berzsenyi háborgását; a költő filozófusi nyugalommal érezteti velünk a halál nagy

törvényében való megnyugvást. Ami a nép embe-
rénél veleszületett józanságból, vérében rejlő nem
izgulásból, talán őszöktől örökölt fatalizmusból, sőt
némi érzéketlenségből és lomhaságból összetevődő
naív reakció, az a halálához közeledő Arany János-
ban: egy hosszú pálya gazdag tapasztalatkincséből,
sokrétű európai kultúrából, egy kifelé szűrke, de
mélyben annál gazdagabb, érzékenyebb, bonyolul-
tabb belső élet elcsitult tengermozgásából kialakult,
felsőséges filozófia, a szó nemes értelmében vett
életbölcseesség.

De még ez a filozófia sem végső szava a versnek.
Még ez a réteg is mélyebbre enged pillantani önma-
gánál. Ennek a négy soros összetett mondatnak egyet-
len alanya van: a jó Isten. Arany életfilozófiája a
vallásos gondolatba torkollik. Az Isten ebben a vers-
ben nemcsak a képes kifejezés egyik eleme, hanem
a mondanivaló legmélyebb rétege. Az az Arany Já-
nos, aki a zsoltárokon tanult írni-olvasni, aki mint
költő is elsősorban a bibliából táplálkozott, aki a
Fiamnak szóló verset, az *Itthon*, a *Honnan és ho-
vá?*-t írta, a maga gondolatépületének tornyáról nem
felejtette el a keresztet; végső szava a nagy kérdése-
re, végső megnyugvása a nagy nyugtalanságok után,
ha néha félve, habozva, halkán is, de végül mégis
csak mindig az Isten neve. „Én azt meg nem taga-
dom. Mit hisz a tudós? ő lássa” — írta öt évvel ha-
lála előtt. Az örökélet gondolata, bár ebben a négy
sorban egy szóval sincs megemlítve, mégis ott rejlik
ennek a kis versnek a mélyén is. Halálsejtelem, el-
borongás, játszás, humor, rezignáció, filozófia, val-
lásos megnyugvás: egy egész ember, egy egész világ-
érzés.

A MAGYAR NYELV

A nyelvet, mely eleven, folyton változó és fejlődő
folyamat, sohasem lehet véglegesen „rendbe hozni”,
kisöpörni és fényesre kefélni, de annyit igenis elér-
hetünk, hogy az öntudat résen álljon, és csöndben,
rejtetten munkálkodjék. (Kosztolányi Dezső)

— A magyart is tanulni kell, még született ma-
gyarnak is. Ha nem csiszolja, újítja folytonosan, be-
rozsdásodik. (Kodály Zoltán)

— Azt a lelket és nyelvet, melyet rövid időre
örökbe kaptunk, új szellemmel fényezve, csorbítat-
lanul át kell adnunk utódainknak.

(Kosztolányi Dezső)

RECEPTKÖNYV FÉRFIAKNAK

Sokan állítják, hogy az erősebb nem főzési tu-
dománya messzi túlszárnyalja a nőkéét. Nos, ha
ebben a megállapításban van is némi túlzás, azt
el kell ismernünk, ha egy férfi főzésnek adja a
fejét, majdnem biztosan remeket alkot. Különö-
sen a szabad tűzön készült ételeket főzik szívesen,
ehhez értenek legjobban. Ennek ugyanis hagyomá-
nyai vannak hazánkban. A magyar parasztság köré-
ben még a közelmúltban is sok férfit az élet- és
munkakörülmények kényszerítették a főzési tu-
domány elsajátítására, nevezetesen a halászsokat, a
pásztorokat, a vadászokat.

Almási Sándor őzpörköltje

Szabad tűzön főzöm üstben, főleg vadász-össze-
jöveteleken. Az őzet előtte nap lövik ki. Én nyú-
zom meg és darabolom fel. Bárdal, csontvágó fű-
résszel és éles késekkel dolgozom, így egyetlenegy
csontszilánk sem kerülhet az ételbe. Különszedem
az oldalast, a gerincet, a combokat, miket gyufa-
skatulya nagyságúra darabolok. Tíz-tizenkét órára
hideg vízbe teszem, hogy a vér kiszivárogjon. Csak
ezután szállítom ki az elkészítés helyére, valame-
lyik erdő vagy folyó mellé. Leggyakrabban a Túr
mellé.

Egy őzhez három és fél-négy kg zsírt olvasztok
fel, amelyben két kg apróra vágott hagymát, össze-
vágott petrezselyem- és zellerlevelet fonnyasztok.
Kevés vízzel felöntöm. Mikor forr, húsz dkg piros
és tíz dkg félerős paprikát szórok rá. Megkavarom,
és rárakom a húsokat. Ismét vizet bele, annyit,
hogy bőven ellepje. Ha van fedőm, ráteszem. Gyak-
ran megkavarom hosszú keverőkanállal. Majd fél-
főzésben egy liter zsír nélküli lecsót öntök rá,
megszórom tíz dkg őrölt borssal, két csomag étel-
ízesítővel és sóval. Tovább főzöm, gyakran kavar-
gatom. Az elpárolgott vizet nem szabad pótolni.
Később, levétel előtt fél liter Bikavért öntök rá.
Ekkor már nincs rajta a fedő, mert egyre-másra
kavargatom.

Tálalás előtt szilvapálinkát kínálok, utána sört
és bort fogyasztunk.

Hozzávalók: 20-25 személyre: 1 őz, 2kg hagyma,
3.54 kg zsír, 1-1 csokor petrezselyem- és zeller-
levél, 20 dkg piros és 10 dkg félerős paprika, 1 l
zsír nélküli lecsó, 10 dkg őrölt bors, 2 csomag
ételízesítő, fél liter Bikavér, só.

ÖRIZD A NYELVET... S AZ ANYANYELV MEGŐRIZ TÉGED

„Kifejlett nemzetek lépcsőfokain emelkedik magasabbra az emberiség.” (Széchenyi István)

Napjainkban új értelmet kap a nyelv és nemzeti kultúra ápolása és megőrzése.

Miért mondhatjuk ezt a kialakulóban lévő nagy geopolitikai és gazdasági integrációk idején? Miért beszélünk ma népcsoportokat elválasztó és mástól eltérő különbségekről, mikor szinte az egész földkerekségen a „regionális” meg integrációt és szövetségeket sürgető, „federatív” gondolkodás formálja — egyre szélesebb körben — és szinte szemünk láttára az új és nagyobb társadalmi, politikai és gazdasági egységeket?

Míg az értekezésemnek adott címen gondolkodom, vagyis hogy „Örizd a nyelvet... s az ANYANYELV megőriz téged”, egyre inkább az életet termő anyákra gondolok. Szülők jutnak eszembe: anyák és apák, akik az első emberpár megjelenése óta és az idők végéig a teremő Isten partnerei voltak és maradnak.

Felfogó, tovább gondolkodó és megítélni is tudó értelemmel, dönteni és szabadon cselekedni képes akarattal és egy mindenki mástól sajátosan különböző és „szuverén” személyiséggel rendelkezik minden szülő az EMBER társadalmában; ebből adódik a tény, hogy az apa és anya teremő aktusa is ugyanilyen kiváltságokkal megáldott ember-utódokat hív életre.

Amikor az ő emberpalántájuk első gyűgőgeivel „kommunikálni” kezd és rúgkapálva valamire fel akarja hívni a figyelmünket, akkor e parányban is már az egész (értő-akaró személy) nyilatkozik meg. Már magáról, külső-belső benyomásairól ad „nyilatkoztatást”, és alig néhány hónap múltán már úgy tűnik: csodás gyermekszemével, kézzel, lábbal és hangoskodásaival igencsak mond „valamit” és igenis hozzánk beszél. Ezek a nyelv első jelentkezései. Először csak az egymásra hatás, aztán az egymásnak hangzás, s végül az egymás számára való közlés egyre kivehetőbb SZÓ-beszédét halljuk.

Elsősorban és mindenki más előtt a szülőkhöz kíván utat találni ez az írás. Ugye ez máris nyilvánvaló? De miért időztünk ennyit és ilyen bölcselkedő megalapozással a szülő-gyermek viszonyánál, meg a kettő között fokozatosan távoluló és gazdagodó kommunikáció jelenségénél?

Íme a megokolás: a nyelv, mely ekkora intimitás és belső titkok hordozója, sejtetője és feltárója tud lenni, az nem lehet „csak egy” a sok mindenünk között (amit megszerzünk és birtokolunk); a velünk

növekvő anyanyelv nem olyasmi, amit zsebre vághatunk, meg — ha úgy tetszik — ki is rakhatunk a zsebünkéből... , talán, hogy egy-két pénz „nagyobb” értéke vagy valami jobbféle csokoládé töltsse ki a helyét.

Anyanyelvünk segítségével beszél önmagáról és „beszéli ki magát” az egyébként alig-alig feltárható belső világunk, a személy, aki igazán vagyunk! Ezzel a nyelvvel társalogva/bizalmaskodva „értünk igazán szót” mi, hasonló népi, táji gyökerekből eredők. Minden később tanult előtt ez az a nyelv, melyet ha együtt és egymással beszélünk, belőlünk hasonló mentalitású és sok mindenben „egyetértő” közösséget alakít ki.

Tételezzük fel egy-két röpkre percre, hogy mi, jelenleg külföldön élő magyarok, nemcsak egyénileg vagyunk azok, hanem együtt egy szorosabban, vagy lazábban egymáshoz kötődő magyar közösség is vagyunk. Ebben a közösségben Illyés Gyula kifejezésével „titkos otthonunk” a nyelv és a szó — „ha kimondod, már meg is osztod” —, mert belső váraidról és titkaidról beszélsz, szavaid az egyetemes emberség, nemzeted, szűkebb és tágabb környezeted kultúrkincseit is közvetítik egymásnak. Ebben a beszédben — ha akarod, ha nem, a táj is megszólal, ahonnan származol, s Berzsenyi és Petőfi is beszél áltad: így egymással beszélve körénk máris „bűvör” teremődik.

Gyakorlati feladataink az anyanyelv átadása (a), megőrzése (b) és ápolása (c) terén

(a) „Senkisem adhatja azt, amije nincsen!” Ez a régi axióma a családi körben egyszerűen azt jelenti, hogy ha a szülők nem értékelik örökölt kapott anyanyelvük kincsét, s vele és benne eredeti kultúrájukat, akkor gyermeküktől sem várhatnak többet. Az ilyen gyermek előbb-utóbb elveszik a nemzet-közösség számára. Bár nemegyszer megtörténik, hogy a nagymama, diákokthoz, fiatal magyarok társasága, néha hitvallásos kisközösség, egy vonzó és fiatalokat lelkésíteni képes egyéniség, irodalmi vagy más klub őrzi meg és ápolja a fiatalban azt, amit a szülők kényelmeskedő érdektelensége benne majdnem megölt. Elsősorban az anyáé a feladat (és felelősség!), hogy ne csak fizikai és biológiai vegetációra növelje szülöttét, de szellemmel és lélekkel is lelkesítse, e szónak mindkét értelmében. Ha a „dolgozó” apa állandó dolgozása miatt, meg mert attól mindig fáradt és szabad óráiban már csak kikapcsolódni akar, és ezért nem áll „posztján”, mint szükséges „karó” és irányjelző tábla növekvő fia, lánya mellett, egyszerűen csak rádöbben, hogy gyermekeivel már csak egy fő-

dél alatt lakik, de életüknek már régen nem részese, ő és ők már régen „külön élnek”.

A nyelv, amit a családi körben felnőttek és fiatalok egymással beszélnek az ideák, vélemények, információk körforgalmában, s a sokféle érzés és együtt átbeszélte esték hangulata, mind-mind része ennek a sokrétű nyelvnek, mely együtt eltöltött órákat, együtt átélte élményeket tételez fel, vagyis magyaráz: időt. *Élet-idejét is kell adnia* gyakorta és folyamatosan annak, aki mást életre hozott. Az az apa vagy anya, aki megvonja idejét gyermekétől, ugyanannyi „életet” is von meg tőle.

(b) Az anyanyelv megőrzése egyre nehezebbé válik, ha mindkét szülő dolgozik, vagy ha csak egy szülő él a gyerekekkel. Kire, kire hagyjuk (?), vagy inkább így: kire „bizzuk” őket. Felügyelőként „van valaki a gyerekekkel”, vagy rokon, baráti, hivatásos nevelői gondoskodás foglalkoztatja a fiatal és tartalmas időt oszt meg vele. Mindig nagy kérdés marad: biztosítunk-e elégséges csendességet gyermekeink számára — ha közelükben vagyunk, ha nem? Emlekszünk-e ennek a klasszikus idézetnek igazára: „Csendes magányban fejlődik a talentum, világi zaj között állandó karakter”? Legyen gondunk arra, hogy gyermekiségében tanult nyelvén tovább fejlődjen a növekvő leány és fiú. Ha sokat nem is, de folyamatosan és korának megfelelően olvasson és társalogjon társakkal, idősebbekkel. Ne kelljen tapasztalnia, hogy csak az iskolájának „idegen” nyelvén tud „értelmesen” beszélni, írni, magát kifejezni, különben pedig olyan gyerekes, naiv és nevetséges az, amit és ahogyan kimond. A szülők sürgessék a hétvégi, nyári, minél több és gyakoribb magyarországi magyar nyelvű foglalkozást — társadalmi, egyházi szervezésben. És ezek életben tartásáért legyenek hajlandók idejük és pénzük adóját megfizetni.

Nagy fontossága van annak, hogy a külföldön élő magyar szülők gyereke időben és folyamatosan talál-e olyan társaságot szülei társadalmi kapcsolataival párhuzamosan, melybe ő is belenőhet társaival. Emigrációs generációk szomorú öröksége itt felnövő gyermekeik számára, hogy hazafias, „kulturális” (?), politikai és más társadalmi-egyleti rendezvényeiken sikeresen kihagyják, elhanyagolják, eluntatják és kiábrándítják az általuk oly sokszor és olyan érzélgősen emlegetett „utánunk következő, fiatal generáció” tagjait. Aligha láttam életemben annyi „jósándekek” károkozót, mint emigrációs egyleteink és gyakran egyházaink papi és világi vezetőinek páholyaiban. Hivatali szolgálatuk terminusait — mint nélkülözhetetlenek — hosszúra, s egyre hosszabbra nyújtják. Központjaikba, vezetőségeikbe és bizottságaikba nem juthat a fiatalság „vérátömlesztéséből”. Ők mindig maradnak, s közelükből egyre feltűnőbb-

ben ténferegnek és állnak tovább azok a fiatal felnőttek, akikre még nem kerülhetett sor. Közben a már tegnapelőtt is volt elnökök megöröklük önmagukat és egymást, s elveszik miattuk a fiatalság el nem fogadott próféciaja, újrafogékonysága és tettere-készsége. (Milyen szomorúan komikusak az önmaguk vezetői posztját prolongálók! Olyanok, mint a kötélfonók: miközben illetékességük fonálát egyre hosszabbra fonják, az alatt állandóan hátrafelé lépkednek.)

A fentiekből világos a kiáltó sürgetés jogosultsága: Ha nyelvünk és nemzeti kultúránk szeretetében, ápolásában és átmentésében akarjuk látni fiataljaink aktív közreműködését, adjuk át nekik a „stafétabotot”! Mielőbb.

(c) Az édes anyanyelv ápolásának milliónyi alkalmat kínálják dolgos életünk *hétköznapijai*. Ne gondoljuk, hogy rendkívüli utakon és csak rendkívüli áldozatok árán őrizhető meg „ápolat formájában” a nyelvünk és hozzá kötődő sajátos műveltségünk, hagyományaink, lelkiségünk. A velem rokon mentalitású (és elkötelezettségű) külföldre kényszerült magyarok, nem is kevesen, mi ajánlhatunk egy jól bevált receptet. Ez jól bevált önmagunk megtartásában a nemzet-közösség számára, s fiataljaink több évtizedes nevelése során is. A recept egyszerű:

ERŐS ÉS KÖVETKEZTETES SZERETETTEL BESZÉLJ MAGYARUL! Mikor? Mindig, amikor nem szükséges más nyelven beszélned. Családi körben és magyar társaságban mindig. Ne érzélgős nosztalgiákkal, hanem hitvallás módjára. Mint aki így beszélve egy sokat szenvedett, ősi és értékes néppel való szolidaritásáról akar tanúságot tenni. Nem szólamos hivalkodással, hanem a megmaradás és az együvé tartozás akarásával.

Közép- és Kelet-Európában már-már nem jár be-súgás, elmarasztalás, elhurcolás, börtön és életfogytiglan azoknak, akik (Ady szavával élve) meg akarnak maradni „magukhoz érdemesnek”. Szabad világban, bő polcaival csemegéit kínálja neked és nekem is a reklámfényes civilizáció. Egy napon jobb létre ébred a magyar a Duna táján is... Sok nélkülözés után könnyen eshetünk itt is, ott is abba a kísértésbe, hogy drágán szerzett és annyiszor oly küzdelmesen megvédett nemzeti kultúránk kincseit feledjük a sokszor üresen csillogó civilizáció egyébként igen hasznos javainak világában.

Ebben a zajos, habzsoló és rohanó világban minden külföldön élő magyar család otthona védő vár is legyen; rendezkedjünk be egymást megőrző védelemre. Legyen bőven magyar könyv, lemez, kazetta, népi minta, térkép benne. A szobáink faláról beszél-

(Folytatás a 27. oldalon.)

(Folytatás a 2. oldalról.)

Csak kérdezzünk, csak a figyelmüket hívjuk fel valamire és a gyerekek, ha vitatkozva is, de maguk is rátalálnak a helyes útra és válaszra. Az tehát a fontos, hogy maguk keressék az utat, mi csak tegyük le útjelzőket.

A mi feladatunk az, hogy találjuk meg a lelkekhez vezető utat, hogy tudjuk azt, hogy ma, a ma társadalmában hogyan lehet és kell megtartani a tiz törvényt, a tiz parancsolatot, hogyan tudunk mi is és a gyerekek is ráhagynak ma is az Isten kezére, elfogadva Tőle a jót is és a rosszat is, a reményt és a reménytelenséget is. *Ha mi magunk a helyes úton járunk, csak akkor tudjuk megértetni a gyerekekkel, hogy csak az él igazán emberhez méltó életet, aki személyes kapcsolatba került Istennel. Az imádás és a szeretet a két fő megnyilvánulása annak a boldogító lelkületnek, amit a keresztyén-keresztény istenfiúság jelent (Isten = Atyánk). Meg kell mutatnunk saját életünkkel, hogy életünk, hitünk központja Jézus Krisztus.*

Ezeknek a röviden említett gondolatoknak a gyakorlati megvalósítására, maradéktalan teljesítése, az „egyre jobban”, az „egyre mélyebben” teljesített és átértézt lelkület elősegítése a mi feladatunk a cserkészzet sajátos módszereivel. Itt utalni szeretnék Sík Sándor és Karácsony Sándor lelki-pedagógiai írásaira.

Fontos tudnunk, hogy sem a világ cserkészete, sem a magyar cserkészzet nem tesz különbséget a felekezeti hovatartozás alapján. Nem szabad elutasítani egy katolikus jellegű csapatból valakit, mert református vagy fordítva. Nem rekeszthetünk ki valakit azért, mert zsidó vallású. Nem az a fontos, hogy ki milyen vallású, de az igen, hogy ki mennyire vallásos. A gyerekek között, mint már említettem, eleinte még ez sem. A mi dolgunk csak az lehet, hogy cserkész-megmozdulásaink során mindenki a saját vallása szerint vegyen részt istentiszteleteken. Az elengedhetetlen ökumené nem jelentheti a vallások közötti különbségek összemosódását. Nem vallási közömbösségre kell törekednünk, hanem együtt dolgozó, hithű felnőttek nevelésére, akik szeretik egymást, akik nem egymás ellen akarnak harcolni, hanem az istentagadással, az emberi bűnökkel szemben, akik a nem-hívó emberekkel is kellő toleranciával viselkednek. Éljük és hirdessük mi is: „...ha szeretetem nincs, semmi sem vagyok (1. Kor. 13.).

Az eddigieket a gyakorlati cserkészélet vallás-keresztény nevelő módszereivel folytatjuk.

Surján László, országos elnök

(„Vezetők Lapja”, Budapest, 1990 március.)

SPRY GENERÁLISRA EMLÉKEZÜNK

Ottawában, 1989. április 2-án, 76 éves korában hunyt el Daniel C. Spry, a magyar cserkészzet őszinte barátja.

1932-ben lépett a kanadai hadsereg kötelékébe. A második világháború során rövidesen mint a brit haderők legfiatalabb tábornoka vált ismertté.

1946-tól 1953-ig a Kanadai Cserkészfiúk Szövetségének volt vezetőtiszte. Már 1949-ben a Nemzetközi Cserkész Bizottság tagjává választották, majd 1951-től a nyugati féltekén igazgató helyettese a Nemzetközi Irodának. 1953-tól 1968-ig az Iroda igazgatói tisztét töltötte be.

Szerpepe volt abban, hogy az Iroda székhelye 1957-ben Londonból Ottawába, s ami ennél lényegesebb, Angliából Kanadába nyert áthelyezést. Működését két törekvés jellemezte: a cserkésznek világszerte való népszerűsítése és legfőbb szerveinek korszerűsítése. Ezen tevékenysége végül is Nagy László főtitkári kinevezését és a Cserkész Mozgalom Világirodájának Genfben való újjászervezését eredményezte.

Spry generális előítéletek nélkül követte a cserkész-törvények szellemét. Ebben háborús élményei sem gátolták. Így mindenkor testvéri megértést tanúsított az exil-cserkészzet sajátos problémái iránt, s kész volt azokról velünk tanácskozni. Nem volt módjában, hogy alaki elismerésünket nemzetközi szinten lehetővé tegye, de világszerte latba vetette befolyását, hogy a befogadó országokban gyakorlati cserkész-munkánk előtt az elvi akadályokat elhárítsa, vagy legalábbis csökkentse.

A világ cserkészete a Bronz Farkas érdemrenddel tüntette ki Spry Dávidot. A Magyar Cserkészszövetség 1961-ben a Teleki Pál érem átnyújtásával köszönte meg irántunk testvéri megértését. Cserkész-tisztelegéssel búcsúzzunk Tőle!

Mattyasovszky Zsolnay Miklós

(Folytatás a 26. oldalról.)

jen képeivel a magyar táj. Úgy nyugtasson ez a gondosan telepített miliő, mint gyermekkorházban a padlótól mennyezetig rajzolt színes figurák. Születésnapodon éneked, tortád magyarul köszöntson. Asztali áldást se szűgyelj, s azt is magyarul.

Barátságos gonddal gondold tovább e témát, kedves Olvasó, és szólj hozzá tovább írt sorokkal. Közös kérdéseink: külföldön miért őrizzük meg gyermekcink ajkán a magyar szót, s azoknak, akik ezen fáradoznak, különböző körülmények között ez hogyan sikerült?

Végvári Vazul OFM

(Katolikus Magyarok Vasárnapja)

FIGYELEM!

A Cserkészkönyv három kötete a jubileumi táborra leszállított áron kapható!

Ára kötetenként 3 US dollár, tehát az I.-II.-III. kötet együtt 9 (kilenc) dollár! Siess a Cserkészboltba bevásárolni!

CSERKÉSZBOLT ÁRJEGYZÉK 1990

Hungária	\$ 1. 75	<u>Emlék jelvények:</u>	M. CS. SZ. Szabályai	- . 50	
Rézlilom	1. 25	Csodaszarvas	1. 50	Cserkészkönyv I.	7. 00
Zománcililom	1. 75	Akadályverseny	2. 50	Cserkészkönyv II.	7. 00
Boglár jelvény /sapkára/	4. 00	Sík Sándor cserkészpark	3. 50	Cserkészkönyv III.	7. 00
Táborépítő próbajelvény	1. 25	Pax-Ting	3. 50	Kiscserkészkönyv I.	\$ 6. 00
Honkereső "	1. 25	Regős	2. 50	Kiscserkészkönyv II.	6. 00
Honfoglaló "	1. 25	Signum Laudis	4. 00	Kiscserkészvezetők kézikönyve	5. 00
Kiscserkész "	1. 25	Koronás magyar címer /gombbal/	3. 50	Különpróbák	5. 00
Kiscserkész pajzs	1. 25	Koronás magyar címer /tüvel/	2. 50	Őrsvezetők velemjárója	6. 00
<u>Őrsvezetői szalag:</u>				Játékos és tábortűzi könyv	4. 00
kék vagy zöld színben	- . 40	Budapest-Gödöllő 1933 Jamboree	1. 00	Kis Magyarok Második könyve	6. 00
Segédőrsvezető	- . 70	1970 évi jub. tábor	1. 00	Muharay Elemér: Magyar Játékszín	6. 00
Őrsvezető	1. 00	Derékszűj	9. 50	Benedek Lászlóné: Vázlatos magyar földrajz	8. 00
Rajvezető		Derékszűj csat	8. 50	Bodnár Gábor: A magyarországi cserkészlet története	10. 00
<u>Tisztjelvények:</u>		Emléksat 1933-1983	12. 00	Bodnár Gábor: Néprajzi vázlatok	8. 00
Tisztjelölt	1. 25	Nyakkendőgyűrű /bőr/	2. 50	Bócsay Zoltán: Vázlatos magyar történelem	8. 00
Segédtsiszt	1. 25	Sípszínórok	3. 00	Pohárnok Jenő: Szép magyar világ	6. 00
Cserkésztsiszt	1. 25	Cserkészszing	14. 00	Pohárnok Jenő: Séta Betűországban	6. 00
Cserkészcsapattiszt	1. 25	Nyakkendő: kék, zöld vagy barna színben	2. 50	Bodolai Zoltán: Hungarica	6. 00
<u>Parancsnoki jelvények:</u>				Volly István: Magyar Karácsonyok	6. 00
Tisztjelölt	1. 25			Teleki Pál /Emlékfüzet/	2. 00
Segédtsiszt	1. 25			Ormánság	4. 00
Cserkésztsiszt	1. 25			Palócföld	4. 00
Cserkészcsapattiszt	1. 25			101 Magyar népdal	3. 00
<u>Alpróba jelvények:</u>				102 Magyar népdal	3. 00
Lillomszerző	1. 25			Száz népi játékdal	3. 00
Táborapraja	1. 25			A FÉNY FELÉ Ifjúsági éhltatos könyv	2. 00
Vasgyűrű	1. 25			Fogadalomtétel /emléklap/	- . 80
Háromkísértés	1. 25				
Szertáros, titkár vagy pénztáros feliratú szalag	- . 50				
10 éves évvirág	- . 50				
5 éves évvirág	- . 50				
1 éves évvirág	- . 50				

JUBILEUMI TÁBOR

1910•1990

1990 JUBILEUMI ÉV. EBBŐL
AZ ALKALOMBÓL A CSER-

KÉSZBOLT MINDENRE 10%
KEDVEZMÉNYT AD.